

DODATEČNÉ
EX-ANTE HODNOCENÍ
ROP NUTS II SEVEROZÁPAD
NA PROGRAMOVACÍ OBDOBÍ 2007 - 2013

HODNOCENA VERZE Z 21. 6. 2007

Tento projekt byl spolufinancován z prostředků EU

9. 7. 2007

OBSAH

1. ÚVOD.....	2
2. PŘÍSTUP K PROJEKTU, PROCES HODNOCENÍ A ZVOLENÁ METODIKA.....	4
2.1 VÝCHODISKA PRO PŘÍPRAVU ROP.....	4
2.2 CÍLE EX-ANTE HODNOCENÍ A JEHO HLAVNÍ PRINCIPY.....	4
2.3 METODIKA EX-ANTE HODNOCENÍ ROP NUTS II SEVEROZÁPAD.....	5
2.3.1 <i>Hodnocení analytické části ROP</i>	5
2.3.2 <i>Hodnocení odůvodněnosti strategie a její celkové konzistence</i>	6
2.3.3 <i>Posouzení koherence strategie</i>	7
2.3.4 <i>Hodnocení očekávaných výsledků a dopadů</i>	7
2.3.5 <i>Hodnocení navrženého implementačního systému</i>	8
2.4 PŘEHLED HODNOTÍCÍCH AKTIVIT.....	9
2.5 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ROP NUTS II SEVEROZÁPAD.....	10
3. VÝSLEDKY EX-ANTE HODNOCENÍ - POKROK V OBDOBÍ PROSINEC 2006 - ČERVEN 2007.....	11
3.1 HODNOCENÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI - VÝCHODISKA.....	11
3.1.1 <i>Socio-ekonomická analýza</i>	12
3.1.2 <i>Vyhodnocení zkušeností s realizací rozvojových programů</i>	17
3.1.3 <i>SWOT analýza</i>	18
3.2 STRATEGIE.....	19
3.2.1 <i>Prioritní osa Regenerace a rozvoj měst</i>	20
3.2.2 <i>Prioritní osa Integrovaná podpora místního rozvoje</i>	21
3.2.3 <i>Prioritní osa Dostupnost a dopravní obslužnost</i>	21
3.2.4 <i>Prioritní osa Udržitelný rozvoj cestovního ruchu</i>	23
3.2.5 <i>Prioritní osa Technická asistence</i>	23
3.3 INDIKÁTORY A KVANTIFIKACE CÍŮ.....	24
3.4 FINANČNÍ RÁMEC.....	28
3.5 IMPLEMENTACE PROGRAMU.....	28
4. DOPORUČENÍ EX-ANTE HODNOTITELE.....	31
4.1 ANALYTICKÁ ČÁST.....	31
4.2 STRATEGIE A PRIORITYNÍ OSY.....	32
4.3 INDIKÁTORY A KVANTIFIKACE CÍŮ.....	33
4.4 FINANCOVÁNÍ.....	33
4.5 IMPLEMENTACE.....	33
5. ZÁVĚR.....	34

1. Úvod

Předkládané „Dodatečné ex-ante hodnocení ROP NUTS II Severozápad“ je zpracováno v reakci na úpravy ROP, učiněné v souvislosti s připomínkami EK k verzi programu, která byla v březnu 2007 předložena EK k vyjednávání.

Vlastní proces ex-ante hodnocení probíhal po celou dobu zpracování programu. Ex-ante hodnotitel vzešel z výběrového řízení na realizaci projektu „**Ex-ante evaluace regionálního operačního programu NUTS II Severozápad pro programové období 2007 - 2013**“ a činnost prováděl dle následně uzavřené smlouvy o dílo ze dne 15. 5. 2006.

Cíl zadání projektu evaluace vyplývá z textu uzavřené smlouvy: „Účelem díla je optimalizace přidělování rozpočtových zdrojů podle Regionálního operačního programu NUTS II Severozápad (dále jen „ROP“) a zlepšení kvality programování. Hodnocení identifikuje a zhodnotí disparity, mezery a potenciál pro rozvoj, určí a posoudí střednědobé a dlouhodobé potřeby, cíle, kterých je třeba dosáhnout, očekávané výsledky, kvantifikované cíle, soudržnost a ekonomickou odůvodněnost navržené strategie, přidanou hodnotu Společenství, míru uvážení priorit Společenství, poznatky z předchozího programování a kvalitu postupů realizace, monitorování, hodnocení a finančního řízení.“

Způsob realizace díla vyplývá rovněž z textu uzavřené smlouvy: „Ex-ante evaluace bude probíhat paralelně s tvorbou ROP a ve svých východiscích navazovat na výstupy ex-ante evaluace Národního rozvojového plánu (dále jen „NRP“) a Národního strategického referenčního rámce (dále jen „NSRR“). Přístup k hodnocení jednotlivých částí programových dokumentů vychází z předpokládané struktury operačních programů, specifikované v metodice pro jejich tvorbu, zpracované Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Souběžně s ex-ante evaluací probíhá také posouzení vlivů operačního programu na životní prostředí (dále jen „SEA hodnocení“), které je rovněž nedílnou součástí předběžného hodnocení strategických programových dokumentů a je povinné ze zákona“.

Kromě zkvalitnění samotného programového dokumentu by mělo hodnocení přispět také k větší provázanosti jednotlivých operačních programů a intervencí jednotlivých cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti (dále jen „HSS“) a také ke včasné reflexi relevantních rysů operačních programů (dále jen „OP“) v národních programových dokumentech – NRP a NSRR.

Ex-ante hodnotitelský tým byl primárně tvořen **konsorciem firem RegioPartner, s.r.o. a Evasco, s.r.o.**, přičemž vedoucím konsorcia a smluvním partnerem pro kraje byla společnost RegioPartner, s.r.o.

Členové expertního týmu:

Ing. Lucie Bučinová
Ing. Mariana Nachtigallová
PhDr. Marie Kaufmann
Ing. Pavel Machánek
Ing. Martin Křištof
Mgr. Jan Ženka

Finální ex-ante hodnocení ROP NUTS II Severozápad bylo zpracováno k verzi ROP z 21. 11. 2006, přičemž bylo emitováno 6. 12. 2006.

V březnu 2007 byl Národní strategický referenční rámec (NSRR) spolu s jednotlivými operačními programy, včetně ROP NUTS II Severozápad, předložen oficiálně Evropské

komisi, čímž bylo zahájeno vyjednávání o podpoře ze Strukturálních fondů EU pro Českou republiku na programovací období 2007 - 2013.

V průběhu dubna až června 2007 obdržela ČR připomínky k předložené verzi NSRR a stále probíhají intenzivní jednání se zástupci EK o finální podobě tohoto dokumentu. Důsledkem zapracování připomínek EK byly významné změny v obsahu NSRR, zejména v oblasti celkové koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti v ČR a detailního vymezení působnosti jednotlivých operačních programů.

Tyto změny si ve svém důsledku vyžádaly, za účelem zabezpečení plného souladu všech strategických dokumentů, úpravy i jednotlivých operačních programů.

Koncem měsíce května obdržely řídicí orgány regionálních operačních programů všeobecné připomínky EK, mající obecnou platnost ve vztahu k ROPům.

Počátkem června 2007 obdržel řídicí orgán ROP NUTS II Severozápad připomínky EK (Draft Position Paper) k obsahu vlastního programu.

V souvislosti s úpravami textu ROP bylo provedeno dodatečné ex-ante hodnocení k aktuální verzi ROP z 21. 6. 2007, mající za úkol zhodnotit pokrok v uplynulém období.

Formálně je dodatečné hodnocení k aktuální verzi ROP z 21. 6. 2007 pojato jako appendix původního ex-ante hodnocení z 6. 12. 2006. Jednotlivé kapitoly a výroky se týkají zejména pozměněných, upravených nebo doplněných částí ROP a pouze tam, do je to pro kontinuitu textu účelné, jsou rekapitulovány komentáře z minulých hodnocení.

2. Přístup k projektu, proces hodnocení a zvolená metodika

2.1 Východiska pro přípravu ROP

Programovací období 2007 – 2013 je pro regiony ČR jedinečné tím, že je prvním a pravděpodobně i posledním obdobím, kdy regiony mají možnost realizovat své rozvojové záměry v rámci programů kofinancovaných ze strukturálních fondů v tak významném finančním objemu, který je dán zařazením celého území ČR (vyjma hl. m. Prahy) do cíle Konvergence.

Ve zkráceném programovacím období 2004 - 2006 bylo přijato řešení sjednocení jednotlivých ROP do tzv. Společného regionálního operačního programu, což bylo vzhledem k výchozím podmínkám pochopitelné. Negativním důsledkem této skutečnosti však byla malá intenzita výstavby administrativních struktur v krajích, což se nyní projevuje jako nedostatek zejména při přípravě implementace jednotlivých ROP na další období.

Nedostatečná připravenost regionů na řízení operačních programů byla také jedním z důvodů neproporcionálního rozdělení komunitárních finančních prostředků mezi regionální a tématické operační programy. Podle schválené finanční alokace bude alokováno do regionů prostřednictvím ROP pouze 18 % disponibilních komunitárních prostředků. To ve svém důsledku znamená, že pro dosažení globálního cíle, resp. Lisabonských cílů budou hrát regionální operační programy pouze omezenou roli. Aby regionální operační programy opravdu přispěly k dosažení globálního cíle, musejí stavět na doplňkovosti k tématickým operačním programům a na synergických efektech s nimi.

Pozici regionů ještě dále komplikuje změna legislativy a vytváření nových implementačních mechanismů ve vztahu k jinému uspořádání, nežli tomu bylo v letech 2004 – 2006. Proto je nezbytné na regionální úrovni zmobilizovat všechny dostupné kapacity a zapojit je do tvorby programovacích dokumentů a výstavby implementačních struktur.

2.2 Cíle ex-ante hodnocení a jeho hlavní principy

Povinnost podrobit operační program ex-ante hodnocení je explicitně dána Nařízením Rady 1083/2006 ze dne 11. 7. 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti, konkrétně ve článku 48 tohoto nařízení. Metodika hodnocení je blíže specifikována v Pracovním dokumentu Evropské komise „Working Paper on Ex Ante Evaluation“.

Hodnocení představuje důležitý vstup pro pochopení celkové strategie a nastavenou alokaci finančních prostředků, což bude předmětem vyjednávání s EK.

Přístup ke SF v tomto období klade větší důraz na výkon a výsledek. Kohezní politika je nyní chápána jako integrální část obnovené Lisabonské strategie a zdroje kohezní politiky musí být mobilizovány k tomu, aby byly podpořeny lisabonské cíle. Ex-ante hodnocení se musí přesvědčit, že kohezní politika přispívá efektivně k dosažení lisabonských cílů.

Evaluační otázky lze na základě rozhodujících kritérií shrnout do hlavních kategorií:

- relevance programu (zda strategie odpovídá identifikovaným potřebám)
- účinnost programu (zda cíle programu budou dosaženy)
- efektivita programu (zda implementace umožní dosažení stanovených cílů)
- užitečnost (hodnocení pravděpodobných dopadů proti širokým sociálním, ekonomickým a environmentálním potřebám) a jeho dlouhodobá udržitelnost

Další specifické evaluační otázky pro ex-ante hodnocení se týkají interní a externí koherence ve vztahu ke struktuře strategie a její finanční alokaci a provázání se strategií ostatních regionálních a národních politik a politik Společenství. V rámci externí koherence je zejména důležité provázání s Lisabonskou agendou a Strategickými obecnými zásadami Společenství (SOZS). Kvalita navrženého implementačního systému je důležitá pro pochopení, jak bude dosaženo cílů programu. Ex-ante hodnocení musí také prověřit potenciální rizika programu, jak ve vztahu k volbě politiky, tak ve vztahu k navrženému implementačnímu systému.

Ex-ante evaluace si klade za cíl odpovědět na tyto otázky:

- Představuje program odpovídající strategii k dosažení výzev, kterým čelí daný region (sektor)?
- Je správně definována strategie s jasnými cíly a prioritami a mohou být tyto cíle reálně dosaženy prostřednictvím finančních zdrojů alokovaných na dané priority?
- Je strategie koherentní s politikami na národní a regionální úrovni (včetně NSRR) a úrovni Společenství? Jak strategie přispěje k dosažení lisabonských cílů?
- Jsou identifikovány vhodné indikátory cílů a mohou být tyto indikátory a jejich cílová podoba základem pro budoucí monitoring a hodnocení pokroku?

Metodika použitá pro vypracování ex-ante hodnocení ROP Severozápad vychází jednak ze zadávací dokumentace a v širším smyslu pak z metodických dokumentů Evropské komise, kterými jsou zejména Pracovní dokumenty Evropské komise „Working Paper on Ex Ante Evaluation“ a „Indicators for Monitoring and Evaluation: A Practical Guide“.

2.3 Metodika ex-ante hodnocení ROP NUTS II Severozápad

V návaznosti na výše uvedené bylo definováno:

Pět klíčových tematických oblastí ex-ante hodnocení ROP NUTS II Severozápad

- 1. Hodnocení analytické části ROP** (zhodnocení situační a SWOT analýzy a relevance strategie ve vztahu k identifikovaným potřebám)
- 2. Hodnocení odůvodněnosti strategie a její celkové konzistence**
- 3. Posouzení koherence strategie** (s regionálními a národními politikami a SOZS)
- 4. Hodnocení očekávaných výsledků a dopadů**
- 5. Hodnocení navrhovaného implementačního systému**

V rámci uvedených oblastí se ex-ante hodnotitelé soustředili na níže uvedené aspekty.

2.3.1 Hodnocení analytické části ROP

Při konkrétním hodnocení socio-ekonomické analýzy se experti ex-ante týmu soustředili zejména na otázky tohoto charakteru

- na jaké oblasti je socio-ekonomická analýza zaměřena
- zda je socio-ekonomická analýza relevantní k zaměření intervencí programu
- byla socio-ekonomická analýza koncipována jako nástroj k identifikaci nejdůležitějších problémů, které by měl ROP řešit

- jsou všechny údaje a data uvedené v analytické části relevantní a aktuální
- jaká je výstižnost socio-ekonomické analýzy
- zda byly kromě statistických pramenů pro zpracování této analýzy využity i existující strategické dokumenty v návazných sférách a dále NRP/NSRR, evaluační studie RPS, apod., včetně již zpracovaných analytických podkladů jednotlivých krajů
- zda jsou identifikovány problémy a potřeby tak, aby bylo možné navrhnout strategii a definovat relevantní cíle
- zda je socio-ekonomická analýza vnitřně provázána
- byla v obou analýzách věnována dostatečná pozornost situaci a problémům ve sférách relevantních vzhledem k Lisabonské strategii
- byla věnována dostatečná snaha identifikovat vývojové trendy v jednotlivých sférách a jejich vzájemné souvislosti

Při hodnocení SWOT analýzy a její konzistence se socio-ekonomickou analýzou se experti ex-ante týmu soustředili zejména na to, zda

- SWOT analýza shrnuje závěry socio-ekonomické části
- existuje přímá vazba a silná provázanost se socio-ekonomickou analýzou (jaká je konzistence mezi analýzou a závěry shrnutými do SWOT)
- SWOT shrnuje nejvýznamnější zjištění ze socio-ekonomické analýzy a řadí je podle jejich významu
- SWOT definuje rozhodující faktory, které mohou sloužit pro stanovení cílů a priorit ROP
- SWOT odpovídá oblastem intervencí v rámci ROP

Při hodnocení využití minulých zkušeností se hodnotitel zaměřil na posouzení zda a jak

- byly identifikovány klíčové faktory ovlivňující pozitivně i negativně realizaci dosavadních programů a jejich efektivnost
- byly minulé zkušenosti promítnuty do programu, tj. zda byly aplikovány nejúčinnější nástroje, které se osvědčily v minulosti

2.3.2 Hodnocení odůvodněnosti strategie a její celkové konzistence

Hodnocení odůvodněnosti strategie a její celkové konzistence je podle názoru hodnotitele vedle hodnocení analytické části bazální součástí ex-ante a mělo by umožnit expertům ex-ante týmu definovat doporučení k posílení externích vazeb z hlediska koherence ROP (vazby uvnitř prioritních os, mezi aktivitami apod.). Důležité je rovněž posouzení, zda jsou navržené priority konzistentní s globálním cílem a specifickými cíli.

Rovněž porovnání strategie ROP se závěry SWOT analýzy by mělo umožnit expertům ex-ante týmu zhodnotit vnitřní vazbu ROP, tj. zda strategie je postavena tak, že umožní řešit identifikované potřeby regionu.

Při hodnocení relevance strategie ve vztahu k identifikovaným potřebám se ex-ante hodnotitel soustředil na posouzení základního okruhu otázek, a to zda

- existuje jasná vazba mezi socio-ekonomickou analýzou, analýzou SWOT, strategií a výběrem priorit
- navržená strategie reflektuje závěry socio-ekonomické analýzy a SWOT analýzy

- navržená strategie umožní dosáhnout identifikovaných potřeb
- je navržená strategie konkrétně zdůvodněna a vysvětlena

Při hodnocení konzistence mezi prioritními osami a navrhovanými aktivitami se ex-ante hodnotitel soustředil na to, zda

- navržené prioritní oblasti jsou komplementární a vzájemně se doplňují (synergické efekty)
- uvedené prioritní osy přispějí k definovaným cílům
- jsou prioritní osy konzistentní s globálním cílem a specifickými cíli
- neexistuje konflikt mezi prioritními osami

Při hodnocení navržených prioritních os se ex-ante hodnotitel soustředil na posouzení toho, zda

- je u každé prioritní osy uvedeno, jaký problém bude její realizací vyřešen
- byl problém, na jehož vyřešení je prioritní osa zaměřena, identifikován v socio-ekonomické analýze a v analýze SWOT
- jsou prioritní osy zaměřeny na využití příležitostí k rozvoji regionu
- je u všech prioritních os odůvodněno, proč je na jejich realizaci nutno použít veřejné zdroje
- jsou u každé prioritní osy uvedeny hlavní typy předpokládaných aktivit a projektů
- je u každé prioritní osy uveden způsob realizace

2.3.3 Posouzení koherence strategie

V rámci hodnocení vnějších vazeb byla posuzována koherence ROP s Lisabonskou strategií, Strategickými obecnými zásadami Společenství a Národním strategickým referenčním rámcem.

Při hodnocení vnějších vazeb na národní úrovni bylo posuzováno, zda a jak

- je odůvodnění navržených priorit v souladu s národními a komunitárními politikami a dokumenty
- přispějí cíle ROP ke specifickým cílům, resp. globálnímu cíli NSRR
- je ROP komplementární k ostatním OP
- budou realizací ROP vznikat synergické efekty
- lze identifikovat překryvy ROP a ostatních OP

Při hodnocení vnějších vazeb na regionální úrovni bylo posuzováno, zda a jak

- jsou zohledněny strategické dokumenty regionu (Strategie rozvoje kraje, Program rozvoje kraje, Sektorové strategie daného regionu)
- ROP přispěje k řešení identifikovaných potřeb regionu

2.3.4 Hodnocení očekávaných výsledků a dopadů

V rámci této oblasti hodnocení byla posuzována zejména volba indikátorů, kvantifikace cílů a finanční rámec programu.

Při hodnocení volby indikátorů bylo posuzováno, zda a jak

- byly použity core indikátory
- navržené indikátory umožní měřit očekávané výsledky a dopady

Při hodnocení kvantifikovaných cílů bylo posuzováno, zda a jak

- je provedena kvantifikace cílů
- kvantifikované cíle odpovídají navržené finanční alokaci

Při hodnocení potenciálního dopadu navržené strategie byla posuzována zejména koherence indikátorů dopadu s vyšší úrovní cílů (na národní úrovni a úrovni Společenství) a dále byl zhodnocen

- pravděpodobný dopad na množství a kvalitu pracovních míst
- potenciální dopad strategie na dosažení lisabonských cílů

Při hodnocení finančního rámce programu bylo posuzováno, zda a jak

- rozložení finančních prostředků odpovídá identifikovaným potřebám a cílům
- je uvedeno národní spolufinancování jednotlivých prioritních os
- je zajištěna proporcionalita alokace prostředků na konkrétní prioritní osy (podcenění nebo přecenění)
- jsou všechny alokace dostatečně zdůvodněny
- finanční tabulky obsahují potřebné náležitosti, resp. jsou ve standardním formátu

2.3.5 Hodnocení navrženého implementačního systému

Při hodnocení implementační struktury bylo posuzováno, zda a jak

- jsou ustaveny implementační orgány
- jsou dostatečně popsány procesy implementace
- je zhodnocena kapacita administrativního systému
- bude odpovídajícím způsobem zajištěna publicita
- jsou nastaveny podmínky pro kvalitní partnerství, včetně konzultačního procesu

Při hodnocení pravidel pro výběr projektů, hodnocení, monitorování a kontrolu bylo posuzováno, zda a jak

- jsou nastavena kritéria pro výběr
- je navržen odpovídající systém monitoringu a hodnocení
- je navržen odpovídající systém kontroly
- jsou nastaveny procesy pro elektronickou výměnu dat
- byl proveden odhad rizika, resp. překážek ohrožujících implementaci programu a zda jsou doporučení na přijetí preventivních opatření
- proběhlo zhodnocení celkové absorpční kapacity a možných problémů a rizik

Pro zajištění přehlednosti a jednoduché orientace ve vztahu k vlastnímu programovému dokumentu jsou výsledky ex-ante hodnocení rozčleněny do kapitol odpovídající vnitřnímu členění ROP NUTS II Severozápad.

Hodnotitel při své práci využíval zejména metodu sekundární analýzy, analýzy administrativních dat, srovnávací analýzu, analýzu intervenční logiky, SWOT analýzu, řízené rozhovory, metodu Delphi a další.

2.4 Přehled hodnotících aktivit

Ex-ante hodnocení je především interaktivní proces, při němž ex-ante hodnotitel ovlivňuje programovací proces a zpracování programových dokumentů. Na podporu svých stanovisek si zpracovává vlastní dílčí analýzy a dbá o to, aby se uvolnil veškerý potenciál pro maximalizaci přidané hodnoty Společenství.

Do procesu programování vstupoval ex-ante hodnotitel koordinovaně s ostatními ex-ante hodnotiteli v linii ROP – NSRR a úzce přitom spolupracoval se zadavatelem a budoucím řídicím orgánem (ŘO). Využíval kromě svých vlastních zkušeností i zkušenosti získané z předchozích evaluací (ex-ante, mid-term evaluace 2004 – 2006).

Zásadním aspektem pro efektivní naplnění cíle evaluace je bezprostřední spolupráce se zpracovatelem programového dokumentu. V tomto smyslu byl ex-ante hodnotitelský tým v intenzivním kontaktu se zpracovatelem programu a zpracovával průběžná stanoviska ke všem emitovaným verzím ROP NUTS II Severozápad, a to k verzím datovaným:

- 23. 3. 2006
- 13. 4. 2006
- 21. 4. 2006
- 5. 5. 2006
- 9. 6. 2006
- 6. 9. 2006
- 9. 10. 2006
- 21. 11. 2006
- 21. 6. 2007

S ohledem na složitý průběh tvorby operačního programu a zejména dynamicky se vyvíjejících podmínek pro jeho zpracování byly názory a doporučení hodnotitele v průběhu celého procesu zpracování programu parciálně zohledněny spíše v rovině konkrétních doporučení a technických připomínek.

Z pohledu ex-ante hodnocení byly klíčovými verzemi

- a) Konsolidovaná verze dokumentu ROP NUTS II Severozápad z **9. 6. 2007**, která byla koncem června 2006 předložena vládě ČR a ta ji vzala na vědomí. V průběhu měsíce července a srpna zpracoval ex-ante hodnotitel souhrnné a velice detailní ex-ante hodnocení k této verzi. Toto hodnocení identifikovalo významné nedostatky programu, zejména v oblasti implementačních opatření. Obecně lze konstatovat, že s některými doporučeními ex-ante hodnocení se zpracovatel dokumentu v průběhu hodnocení neztotožnil.
- b) Verze ROP, která byla jako finální předložena EK k vyjednávání byla datována z **21. 11. 2006**. K této verzi dokumentu bylo emitováno "Finální ex-ante hodnocení ROP NTS II Severozápad". Počátkem června 2007 obdržel řídicí orgán ROP NUTS II Severozápad připomínky EK (Draft Position Paper) k obsahu vlastního programu.
- c) verze z **21. 6. 2007**, kdy na základě analýzy připomínek EK přistoupil řídicí orgán k významnému přepracování programu. Hodnotitel velice pozitivně vnímá skutečnost, že se zpracovatel vrátil i k doporučením ex-ante hodnotitele obsažené v průběžné zprávě ze srpna 2006 a začal s těmito doporučeními intenzivně pracovat, neboť připomínky EK jsou do značné míry v souladu s tehdy uvedenými doporučeními.

Rozsah úprav provedených v ROP NUTS II Severozápad vyvolaly potřebu dodatečného hodnocení přepracované verze programu.

2.5 Základní charakteristika ROP NUTS II Severozápad

Globálním cílem Regionálního operačního programu pro region soudržnosti NUTS II Severozápad je „**zvýšení kvality fyzického prostředí a přeměna ekonomických a sociálních struktur regionu, jako předpoklad pro zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. Prostřednictvím zvýšené atraktivity regionu bude docházet k jeho konvergenci k průměrné úrovni socioekonomického rozvoje ČR/EU**“.

Záměrem tohoto rozvojově koncipovaného cíle je zejména **vytváření prostředí pro podnikání a investice v regionu, což přispěje ke konvergenci regionu ke standardům (průměrné úrovni) rozvoje EU/ČR**.

Globální cíl je rozložen do následujících specifických cílů, z nichž byly následně odvozené prioritní osy ROP NUTS II Severozápad v programovacím období 2007 - 2013:

Specifický cíl I: Moderní a atraktivní města, představující hlavní hybnou sílu ekonomického rozvoje regionu.

Specifický cíl II: Venkovské oblasti, využívající místní i regionální potenciál pro zajištění plnohodnotného života obyvatel.

Specifický cíl III: Dostupný region umožňující efektivní mobilitu svých obyvatel.

Ve shodě s prioritními rozvojovými cíli NSRR a v návaznosti na specifické cíle ROP NUTS II Severozápad bylo stanoveno následujících pět prioritních os, z nichž jsou čtyři věcné a jedna je zaměřená na technickou pomoc:

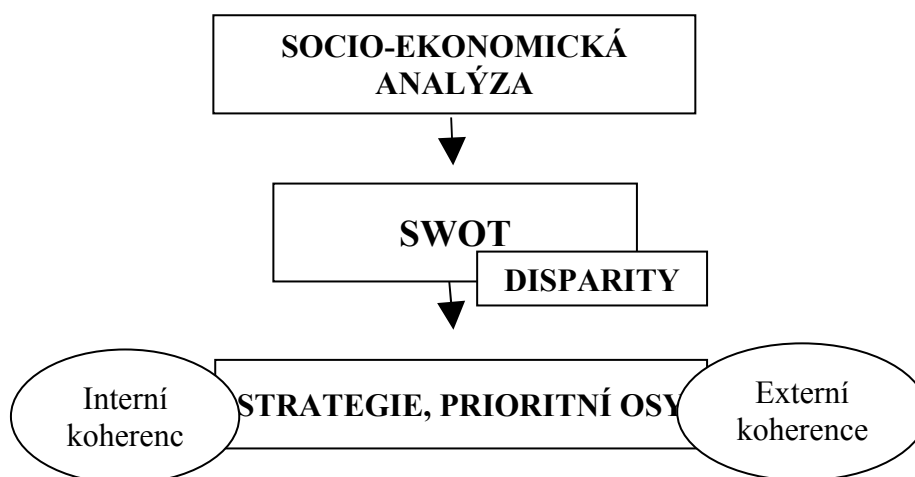
1. Regenerace a rozvoj měst
2. Integrovaná podpora místního rozvoje
3. Dostupnost a obslužnost regionu
4. Udržitelný rozvoj cestovního ruchu
5. Technická asistence

3. Výsledky ex-ante hodnocení - pokrok v období prosinec 2006 - červen 2007

3.1 Hodnocení analytické části - východiska

Východiskem pro hodnocení analytické části je zásada, že z programového dokumentu by měla být jasně vidět intervenční logika, což představuje existenci logických vazeb a návaznosti mezi jednotlivými kapitolami. Logická vazba musí existovat mezi socio-ekonomickou (situační)¹ analýzou a strukturovanými závěry, vyplývajícími ze situační analýzy v podobě SWOT analýzy, dále mezi analytickou částí a strategií, včetně definovaných prioritních os programu. Zpětně by mělo být jasné, jak jednotlivé prioritní osy, resp. intervence, které obsahují, změní socio-ekonomické podmínky v regionu. Vztah mezi situační analýzou, SWOT analýzou, identifikovanými regionálními disparitami a strategií je znázorněn na následujícím schématu.

Obr. č. 1 Logická provázanost mezi částmi programu

Zdroj: vlastní

Analytická část dokumentu se skládá ze 3 částí:

První část (druhá kapitola programového dokumentu) je věnována socio-ekonomické analýze regionu. Jedná se o rozsáhlou analýzu všech aspektů socio-ekonomické reality regionu NUTS II Severozápad. Analýza se věnuje oblastem jako jsou poloha a osídlení regionu, infrastruktura, životní prostředí, hospodářství regionu, cestovní ruch, rozvoj lidských zdrojů. Předposlední podkapitola situační analýzy je věnována identifikaci regionálních disparit. Tato podkapitola by měla spolu se SWOT analýzou vytvořit přemostující prvek mezi situační analýzou a strategií. Situační analýza zaujímá 62 stran dokumentu (str. 17-79 dokumentu).

Druhá část (třetí kapitola programového dokumentu) je zaměřena na analýzu zkušeností regionu s realizací rozvojových programů v minulých obdobích. Kapitola analyzuje nastavení současných programů (zejména SROP) a jejich nedostatky, identifikuje faktory, které ovlivňovaly přípravu dokumentu ROP NUTS II Severozápad a vyhodnocuje

¹ Termíny „socio-ekonomická analýza“ a „situační analýza“ jsou pro účely této zprávy vnímány jako naprosto shodné pojmy.

zkušenosti s realizací národních i evropských programů podpory. Analýza zkušeností regionu s realizací programů podpory zaujímá 10 stran dokumentu (str. 79-89 dokumentu).

Třetí část (čtvrtá kapitola dokumentu) je SWOT analýza. Cílem SWOT analýzy je shrnout nejdůležitější závěry socio-ekonomické analýzy a vytvořit tak strukturované přemostění ke strategické části dokumentu. Analýza identifikuje 16 silných stránek, 24 slabých stránek, 8 příležitostí a 11 rizik. SWOT analýza zaujímá 6 stran dokumentu (str. 89-95 dokumentu).

3.1.1 Socio-ekonomická analýza

- (01) Socio-ekonomická analýza zůstává pojata velice široce (zaujímá 35 % obsahu dokumentu) a podává komplexní hodnocení socio-ekonomické situace regionu, což znamená, že se zaměřuje i na charakteristiku problémových oblastí mimo působnost ROP. Zpracovatel však částečně omezil popisné pasáže v kapitolách, které se přímo netýkají oblastí spadajících do působnosti ROP. Ačkoliv v konečném důsledku došlo, v rozporu s doporučením ex-ante hodnocení, dokonce k rozšíření analytické části, byly doplňovány potřebné hodnotící pasáže s přímou vazbou na strategickou část dokumentu, což vedlo k významnému provázání analytické a strategické části. Vzhledem k tomu, že integrální povaha příčin regionálních disparit a ekonomického zaostávání regionu vyžaduje dlouhodobé řešení se zapojením všech dostupných prostředků (zejména tématických operačních programů a národních dotačních titulů), lze širší analýzy akceptovat, neboť hlavní limity rozvoje regionu Severozápad leží mimo navržené priority.
- (02) Zpracovatel uvádí velmi vhodně jednotlivé kapitoly socio-ekonomické analýzy do historického kontextu, který vysvětluje současný stav a specifika regionu. Výsledkem unikátního historického vývoje jsou dnešní problémy a limity rozvoje v podobě zděděné ekonomické struktury, poškozeného životního prostředí, zastaralé dopravní infrastruktury, vylidňování a destabilizace venkova a malé spjatosti obyvatelstva s regionem. Polycentrická sídelní struktura a úzká funkční provázanost venkova (úpadek zemědělství, nyní sídelní a obslužná funkce) s městy klade v hustě zalidněném regionu velké nároky na kvalitu dopravní infrastruktury, občanské vybavenosti, lidského potenciálu schopného generovat další růst a kvality života obecně. Důsledkem nadměrné industrializace v socialistickém období je mj. též současná vysoká nezaměstnanost v pánevních okresech, nevhodná kvalifikační struktura a nízká podnikatelská aktivita obyvatel – tedy problémy ovlivnitelné intervencemi ROP.
- (03) Zpracovatel aktualizoval statistické údaje a umožňují-li to zdroje, uvádí údaje za roky 2005 a 2006. Taktéž byla doplněna porovnání s hodnotami EU. Ačkoliv by i hodnotitel uvítal vyšší míru komparace dat v evropském měřítku, je si plně vědom toho, že zpracovatel je ve věci využívání statistických dat zcela závislý na ČSÚ a Eurostatu. Mnohá data emitovaná těmito institucemi jsou dostupná pouze ve značném časovém zpoždění nebo nejsou k dispozici vůbec.
- (04) Přesto by pro zachycení specifické situace regionu Severozápad prospělo doplnit srovnání klíčových strukturálních charakteristik s českými a evropskými regiony NUTS II, zejména se strukturálně postiženými průmyslovými a těžebními oblastmi, které čelí nebo čelily obdobným problémům jako region Severozápad. Důraz by měl být v souladu s požadavky EK kladen na vývoj míry nezaměstnanosti a investiční

aktivity, progresivity odvětvové struktury hospodářství (zastoupení high-tech a znalostně náročných aktivit), ekonomické výkonnosti sektorů (produktivita, přidaná hodnota) a kvalifikační strukturu pracovní síly – tedy na nejvýznamnější problémy regionu Severozápad. Všechny zmíněné údaje jsou k dispozici na Eurostatu v sekci *General and regional statistics*, přičemž nejnovější údaje se v současnosti vztahují obvykle k roku 2004. Problémem je dostupnost regionálních charakteristik stavu životního prostředí. Eurostat sleduje pouze znečištění vod a odpadové hospodářství, přičemž časové řady jsou dovedeny zatím pouze do roku 2000.

- (05) Vzhledem k zaměření prioritních os se nabízí též možnost sledování evropských statistik dopravy a cestovního ruchu, které jsou též k dispozici na Eurostatu ve stejné sekci jako předchozí ukazatele. Při monitorování dopadů intervencí v rámci PO 3 *Dostupnost a dopravní obslužnost* je možné vzít např. v úvahu indikátory počtu odbavených pasažérů letecké dopravy. Pozitivní dopady nové výstavby a rekonstrukce dopravní infrastruktury se mohou odrazit ve snížení počtu úmrtí a zranění na silnicích. Pro monitoring vývoje cestovního ruchu je možné sledovat velmi důležitý ukazatel turistických výdajů za ubytování.
- (06) Byl zapracován požadavek EK na doplnění průmyslových charakteristik regionu. Zpracovatel odhaluje základní disparity v míře industrializace mezi severovýchodní a jihozápadní částí regionu a identifikuje klíčová odvětví. Podprůměrný podíl průmyslových podniků ve srovnání s národní hodnotou není podle hodnotitele vzhledem k tradici velkých podniků v těžkém průmyslu překvapující. Přesto je však sledování vývoje velikostní struktury hospodářství velmi významné, neboť poukazuje na celkovou investiční aktivitu a dynamiku vzniku malých podniků. Firemní demografie (business demography) je důležitým indikátorem atraktivity městského prostředí a regionálního image. Vznik malých firem ve službách přispívá mj. i k fyzické revitalizaci parteru obcí. Pro zachycení míry industrializace je však nezbytné sledovat sektorovou a odvětvovou strukturu přidané hodnoty hospodářství – viz níže.
- (07) Stručná charakteristika krajských rozdílů ve specializaci průmyslové základny neobsahuje hodnotící závěry a implikace, které ze specifické odvětvové struktury plynou. Zaměření na kapitálově náročné obory zpracovatelského průmyslu přispívá k vyšší produktivitě výrobních aktivit, ale projevuje se ve velmi vysoké materiálové, energetické (a tedy i environmentální) náročnosti tvorby přidané hodnoty.
- (08) Hodnotitel nepovažuje za klíčový problém struktury hospodářství vysokou míru industrializace (ve smyslu nadměrné zaměstnanosti v průmyslu), ale spíše neprogresivní odvětvovou strukturu sekundéru a samotného zpracovatelského průmyslu. Srovnání sektorové struktury hospodářství českých krajů z hlediska zaměstnanosti je obsaženo v tab. 24, která zachycuje vývojové trendy a přispívá k pochopení situace regionu v národním kontextu. Z uvedených údajů plyne, že region Severozápad dosahuje přibližně průměrné progresivity sektorové struktury hospodářství. Podíl sekundéru je pouze o necelé dva procentní body vyšší než je tomu v případě ČR celkově. Národní hodnota je navíc výrazně snížena v důsledku zahrnutí vysoce terciarizované Prahy, která se zcela vymyká poměrům ostatních krajů. Ústecký kraj je z hlediska relativní zaměstnanosti v sekundárním sektoru až na desátém místě. Pokud započítáme pouze průmysl bez stavebnictví, osciluje region Severozápad také okolo národního průměru a Ústecký kraj je dokonce mírně pod celostátní hodnotou.
- (09) Z hlediska podílu zpracovatelského průmyslu na zaměstnanosti zaujímá region

Severozápad v rámci EU 25 až 31. místo. Je předstižen čtyřmi českými regiony NUTS II a v českém kontextu dosahuje podprůměrné míry industrializace. První místo v ČR obsadil region Severovýchod díky koncentraci tradičních oborů na Liberecku a Jablonecku a na druhé místo se dostala Střední Morava. Velmi vysoká relativní zaměstnanost ve zpracovatelském průmyslu je kromě nových členských zemí typická též pro vysoce rozvinuté a inovativní oblasti jižního Německa (Stuttgart, Tübingen, Niederbayern), Rakouska (Vorarlberg) a Itálie (Veneto, Lombardia). Nízká progresivita sektorové struktury hospodářství na základě zaměstnanosti tedy automaticky neindikuje slabou výkonnost hospodářství.

- (10) Největším strukturálním problémem regionu Severozápad byl rychlý zánik počtu pracovních míst v průmyslu po roce 1989 (viz tab. 24), který nebyl dostatečně kompenzován rozvojem moderních průmyslových oborů a služeb a vedl k růstu nezaměstnanosti. Nízká úroveň podnikatelské aktivity a nevhodná kvalifikační struktura dodnes výrazně limitují pozitivní změny v odvětvové struktuře hospodářství regionu. Hodnotitel proto doporučuje monitorovat problematiku průmyslové zaměstnanosti především z hlediska dynamiky vzniku malých firem a kvalifikační struktury pracovní síly – viz výrok 92 v části Indikátory a kvantifikace cílů.
- (11) Při hodnocení progresivity sektorové a odvětvové struktury hospodářství resp. průmyslu je nezbytné sledovat též strukturu přidané hodnoty. Převýšení podílu průmyslu na zaměstnanosti oproti podílu na přidané hodnotě regionu indikuje nízkou produktivitu výrobních aktivit, což ale není případ regionu Severozápad. V Ústeckém kraji dosahoval v roce 2004 podíl průmyslu na přidané hodnotě 42,3 %, což je nejvyšší hodnota v Česku. Zpracovatel hodnotil míru industrializace na základě zaměstnanosti a počtu podniků v průmyslu. Obě metody mají problematickou vypovídací schopnost, neboť jistá přeindustrializovanost spočívá spíše ve vysoké relativní přidané hodnotě, plynoucí z regionální specializace na produktivní obory těžkého průmyslu. Skutečným specifikem je extrémní podíl těžby a energetiky na přidané hodnotě, vyplývající z přirozené komparativní výhody regionu i nadměrné industrializace v socialistickém období. Podíl průmyslu na přidané hodnotě regionu Severozápad se však nadále zvyšuje v souvislosti s přílivem přímých zahraničních investic do nových průmyslových zón. Velmi významným indikátorem úspěšnosti prioritní osy 1 *Regenerace a rozvoj měst* a prioritní osy 3 *Dostupnost a dopravní dostupnost* by proto mohl být podíl technologicky náročných oborů na přidané hodnotě i zaměstnanosti regionálního průmyslu.
- (12) Vyšší zastoupení moderních sofistikovaných oborů snižuje energetickou náročnost tvorby HDP (resp. přidané hodnoty) a je v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje. Problémem severočeského průmyslu není nízká produktivita, ale vysoká kapitálová a energetická náročnost tvorby přidané hodnoty s odpovídajícími dopady na stav životního prostředí. Výsledkem zlepšení fyzické atraktivity a dopravní dostupnosti by tedy měla být také restrukturalizace hospodářství směrem k vyššímu zastoupení progresivních a environmentálně šetrných oborů.
- (13) Nejvýraznějšího pokroku bylo dosaženo v části 2.3 Regionální infrastruktura. Zpracovatel doplnil původní popisné pasáže hodnotícími závěry, které výstižně shrnují nejvýznamnější problémy a zahrnují doporučení pro formulaci intervencí v rámci strategické části.
- (14) Pozitivně hodnotíme dostatečné zdůvodnění potřeby zvýšení kapacity regionálního

- letiště v Karlových Varech. Přestavba stávajícího odbavovacího terminálu je logickým vyústěním předchozích investic za účelem zvýšení počtu přepravovaných osob. Rekonstrukce letiště vytvoří synergické efekty s rozvojem cestovního ruchu nejen v Karlovarském kraji (zejména zahraničního lázeňského CR), ale i v dalších částech regionu Severozápad a do jisté míry může suplovat nedostatečné a limitující silniční a železniční napojení regionu na Prahu i blízká německá města.
- (15) Byla zapracována připomínka EK na obhájení vysoké finanční alokace na budování cyklostezek. Rozvoj sítě cyklostezek je v souladu s turistickou poptávkou a potenciálem oblasti Pooohří, která může výhodně budovat společnou turistickou infrastrukturu pro cyklisty a účastníky vodních sportů.
  - (16) Charakteristika dopravní obslužnosti je kvalitní a podrobná, nicméně hodnotitel se domnívá, že není příliš dotažena do fáze hodnotících závěrů, ze kterých by vyplývaly konkrétní náměty pro zaměření intervencí. Doporučujeme proto dopracovat analytické závěry na úroveň předchozí kapitoly *Dopravní infrastruktura*, která obsahuje příkladné zdůvodnění navrhovaných intervencí a má ryze hodnotící (nikoli popisný) charakter.
  - (17) Byl zapracován požadavek EK na poskytnutí informací o stavu MHD v regionu. Z analýzy vyplývá nezbytnost integrace MHD s veřejnou linkovou a drážní osobní dopravou z důvodu zlepšení návaznosti a odstranění vzájemné konkurence mezi jednotlivými typy doprav. V souladu s principem rovných příležitostí je kladen důraz na budování bezbariérových zastávek, což by mělo napomoci ztížené situaci zdravotně postižených osob a rodičů s dětmi. Statistiky týkající se počtu dopravních prostředků by bylo vhodné také dát do přehledné tabulky a doplnit stručným hodnocením kapacity a kvality (dostatečnosti) vozového parku v jednotlivých městech.
  - (18) Analýza cestovního ruchu byla doplněna o hodnotící závěry, které představují přímou vazbu na prioritní osu 4 *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu*. Zcela dostatečné je zhodnocení turistické infrastruktury a služeb identifikující značné regionální rozdíly v kapacitě a kvalitě. Zpracovatel v souladu s připomínkami ex-ante hodnotitele doplnil hodnocení lokalizačních předpokladů rozvoje cestovního ruchu. Bylo by však vhodné vyzdvihnout význam geografické polohy (blízkost hustě zalidněných zdrojových oblastí Německa, Česka a Polska). Byly doplněny hlavní limity rozvoje cestovního ruchu, mezi které patří mj. všeobecně nízká informovanost o přírodních a kulturních atraktivitách regionu, nedostatečná propagace, regionální marketing a destinační management.
  - (19) Zpracovatel by měl dále podložit kartogram potenciálu rozvoje cestovního ruchu stručným slovním zhodnocením možností rozvoje různých forem cestovního ruchu v jednotlivých regionech a vyzdvihnout význam lokalit s výjimečně příznivými podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu – Karlovarska a NP České Švýcarsko. Výjimečnost Karlovarska spočívá podle hodnotitele v **kombinaci** atraktivit různých typů (lázně s dlouhou tradicí, historické a kulturní památky – např. Bečov nad Teplou, technické památky spojené s těžební činností, přitažlivá příroda a zejména koncentrace ubytovacích zařízení a služeb vysoké kvality), které se navzájem posilují. Karlovarska je pravděpodobně jediným českým regionem, který může zvrátit extrémní koncentraci příjezdového cestovního ruchu do Prahy. Může se stát protipólem pražské aglomerace v kapacitě a kvalitě služeb pro náročné turisty a má velký potenciál pro rozvoj lukrativního kongresového turismu.
  - (20) Požadavek EK na specifikaci cílů v oblasti turistiky byl částečně zohledněn v kapitole

- 2.6.1, kdy zpracovatel hovoří u budoucím využití horské oblasti Božího Daru pro letní i zimní turistiku a transformaci lázeňských zařízení. Chybí však charakteristika cílů v oblasti poznávacího cestovního ruchu.
- (21) Analýza byla v souladu s požadavkem EK doplněna o stručnou charakteristiku vzdělávací, zdravotnické a sociální infrastruktury obsahující zhodnocení výchozího stavu a podněty pro navržení intervencí. Zpracovatel identifikuje klíčové problémy a konstatuje nutnost rozšíření a především modernizace zdravotnické a sociální infrastruktury. Dále upozorňuje na limitované pozitivní dopady vysokého školství na rozvoj hostitelských měst. To je závažný problém budoucího rozvoje a investiční atraktivity severočeských měst, který však nespadá mezi řešené priority. ROP se bude zaměřovat na podporu středního školství, které je dle zpracovatele nezbytné provázat s trhem práce. Zpracovatel reagoval na průběžné připomínky ex-ante hodnotitele, rozšířil kapitolu o stavu středního školství a zmínil konkrétní obory, které jsou žádané na trhu práce a budou přednostně podporovány.
- (22) V návaznosti na požadavek EK doplnil zpracovatel kvalitní analýzu transformačního vývoje a současného stavu životního prostředí. Z výstižné tabulky č. 1 v kap. Ovzduší vyplývá, že i přes výrazné snížení imisí (zejména SO₂) má region Severozápad ve srovnání s ostatními českými jednotkami NUTS II stále velmi znečištěné ovzduší. Zpracovatel vhodně poukazuje na negativní dopady imisí na zdravotní, sociální a demografický vývoj populace. Zdůrazňuje také, že i přes výrazné zlepšení má region Severozápad stále velmi špatnou image, která limituje rozvoj cestovního ruchu, migrační a investiční atraktivitu regionu. Hodnotitel doporučuje v analýze více pozornosti věnovat mobilním zdrojům znečištění, které způsobují nárůst emisí NO_x a pevných látek a jejich řešení je v působnosti ROP. Bylo by vhodné doplnit mapu emisí, která by poukázala zejména na růst znečištění ovzduší podél významných silničních tahů a v oblastech nových průmyslových zón.
- (23) Syntetické hodnocení příčin regionálních disparit je velmi výstižné. Vhodné by však bylo, v souladu s požadavky EK, doplnit kvantitativní údaje do kapitoly 2.8. Pro zvýšení efektivity intervencí a naplňování principu koncentrace by prospěla identifikace celkově nejproblémovějších regionů, do kterých by měla přednostně směřovat podpora. Zpracovatel v průběhu socio-ekonomické analýzy uvádí regionální diferenciaci např. míry nezaměstnanosti nebo kvality ovzduší, ale chybí rozlišení rostoucích a upadajících resp. postižených regionů na základě syntézy nejvýznamnějších demografických, sociálních, ekonomických a environmentálních indikátorů.
- (24) Hodnotitel doporučuje využít publikace "Demografický, sociální a ekonomický vývoj Ústeckého (resp. Karlovarského) kraje v letech 2000-2004", která jsou volně ke stažení na stránkách Českého statistického úřadu. Publikace Ústeckého kraje obsahuje kromě analytické části, ve které je charakterizována regionální diferenciaci z hlediska jednotlivých sledovaných indikátorů, také velmi inspirativní syntetické hodnocení regionálních rozdílů. Cílem je kvantifikace postavení správních obvodů obcí s rozšířenou působností ve čtyřech tematických oblastech, kterými jsou demografické prostředí a sídelní struktura; sociální prostředí; ekonomické prostředí; infrastruktura, poloha, dostupnost a životní prostředí. Multikriteriální hodnocení je založeno na statistické analýze 52 kvantitativních indikátorů a identifikuje celkově nejsilnější a nejslabší obvody. V Ústeckém kraji je polarita utvářena kontrastem mezi nejproblematictějšími periferními obvody (Podbořany a Rumburk) a dobrou pozicí

větších měst v severovýchodní části kraje (Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice, Roudnice nad Labem). Tento typ závěrů by se měl objevit v kapitole 2.8 a též se promítnout do územního zaměření intervencí. Hodnocení disparit v Karlovarském kraji je nutné založit na shrnutí regionální diferenciaci nejvýznamnějších dostupných indikátorů.

- (25) Jednotlivé podkapitoly socio-ekonomické analýzy jsou navzájem dostatečně provázány. Komplementarita socio-ekonomických oblastí je nadále zdůrazněna i ve SWOT analýze (např. klíčový význam dopravní infrastruktury a geografické makropohy pro rozvoj hospodářství regionu Severozápad) a promítá se do rozvržení oblastí intervencí ve strategii programu.
- (26) Problémem je, že řada klíčových problémů nespadá do působnosti ROPu. Ve výčtu slabých stránek tak figuruje špatná vnější dopravní dostupnost regionu, špatný technický stav páteřní komunikace spojující Cheb a Děčín, ekologické zátěže, nevhodná sektorová struktura hospodářství nebo omezené zastoupení výzkumu a vývoje. Na druhou stranu může být řada těchto problémů sekundárně ovlivněna pozitivními dopady intervencí v rámci ROP. Např. nízká investiční a podnikatelská aktivita může být stimulována zlepšením fyzického prostředí měst, regionální image a rozvojem dopravní infrastruktury. Zvýšený příliv obyvatelstva a investic se může promítnout do rostoucího zastoupení progresivních ekonomických činností včetně výzkumných a vývojových aktivit.

3.1.2 Vyhodnocení zkušeností s realizací rozvojových programů

- (27) Zpracovatel doplnil informace, jakým způsobem bude reagováno na některé identifikované nedostatky. Zejména se jedná o zvýšení odborné způsobilosti pracovníků zabezpečujících administraci programu, úpravu finančních toků, zajištění funkčnosti informačního systému a zabezpečení dostatečné publicity programu.
- (28) Domníváme se však, že např. problematika administrativního zabezpečení řídicího orgánu nebo zabezpečení publicity programu není dostatečně promítnuta v kapitole *10 Prováděcí opatření*.
- (29) Dle názoru hodnotitele nebylo dostatečně reagováno na připomínku EK týkající se zohlednění zkušeností ve vztahu k nastavení tématických priorit. Hodnotitel by uvítal doplnění statistických informací o čerpání prostředků v minulém období v regionu SZ, a to dle tématického zaměření. Tyto informace jsou běžně dostupné v monitorovacím systému a jsou pravidelně publikovány na stránkách www.strukturalni-fondy.cz. Takovýto přehled by měl značnou vypovídací schopnost o absorpční kapacitě území, což by dále posílilo argumentaci pro finanční alokaci určenou pro jednotlivé prioritní osy.
- (30) Hodnotitel doporučuje zvážit přestrukturování této kapitoly a posílit tak její vypovídací schopnost. Tato část obsahuje množství cenných a detailních informací, ty však nejsou uspořádány do logických celků. Informace se tak překrývají a dublují, což neumožňuje vyvodit jasné analytické závěry. Doporučujeme utřídit informace následujícím způsobem:
  - a) ve vztahu k obsahové náplni intervencí (absorpční kapacita, resp. na základě vstupních statistických dat analyzovat největší a nejmenší poptávku po dotačních titulech a z toho vyvodit závěry pro nastavení priorit a opatření pro období 2007 - 13)

b) ve vztahu k administrátorovi programu (implementační systém, resp. finanční toky, monitorovací systém, nastavení indikátorů apod.)

c) ve vztahu k žadatelům o podporu (dostatečná informovanost, náročnost administrativních postupů na straně žadatele, resp. příjemce podpory apod.)

Závěry uvedené analýzy by se bezesbýtku měly promítnout v kapitole 10 *Prováděcí opatření*.

3.1.3 SWOT analýza

- (31) SWOT analýza je vhodně členěna do tří části s ohledem na charakter regionu a strukturu zpracované socioekonomické analýzy regionu. Zvýraznění výroků označujících oblasti mimo působnost ROP přispívá k přehlednosti.
- (32) V seznamu slabých stránek sekce *Hospodářství a trh práce* je však dělení výroků podle kompetencí ROP nejasné. První dva výroky ("útlum hospodářství v regionu..." a "struktura regionální průmyslové základny...") spadají pod působnost ROP pouze doplňkově (jsou spíše sekundárně ovlivněny dopady intervencí). Přinejmenším srovnatelnou vazbu na priority ROP vykazují i následující tři výroky, které podle zpracovatele spadají již pod jiné programy. Negativní odvětvová struktura a nízká míra terciarizace je přitom ovlivnitelná mj. rozvojem cestovního ruchu. Nízká investiční aktivita může být podpořena fyzickou atraktivitou území a kvalitní dopravní infrastrukturou. Zpracovatel by tedy měl lépe zvážít rozdělení výroků podle působnosti ROP.
- (33) Zpracovatel reagoval na výtky EK i ex-ante hodnotitele, které se týkaly výstižnosti SWOT analýzy. V aktuální verzi dokumentu již SWOT analýza postihuje nejdůležitější problémy a silné stránky regionu. Obsahuje většinou adekvátní výroky, které jsou v souladu se závěry socio-ekonomické analýzy. Hodnotitel má ale připomínky k několika diskutabilním výročkům:
- (34) Označení výroku „nedostatečná úroveň manažerského vzdělání zdravotnických pracovníků a nedostatečná provázanost zdravotnické a sociální péče“ za slabou stránku nemá odraz v socio-ekonomické analýze.
- (35) Negativní image regionu je v seznamu slabých stránek zmíněna ve třech různých výročkách, které se překrývají.
- (36) Výrok „nízký podíl zahraničních investic v regionu“ není dostatečně podložen v socio-ekonomické analýze. Ústecký kraj absorboval v letech 1993-2005 spolu se Středočeským krajem největší objem přímých zahraničních investic ze všech krajů. Zpracovatel však správně uvádí, že schopnost získat perspektivní investice je stále omezená. Pro region Severozápad jsou typické nákladově orientované investice do výrobních a montážních provozů a minimální rozvoj progresivních služeb a technologických center.
- (37) Mezi slabými stránkami hospodářství a trhu práce je uvedena nízká produktivita a přidaná hodnota průmyslu, což je nepřesné a zavádějící tvrzení. Ve srovnání s ostatními českými regiony NUTS II dosahoval Severozápad v roce 2004 druhé nejvyšší produktivity průmyslu. Umístil se těsně za Středními Čechami a vykázal více než o třetinu vyšší produktivitu než zaostávající regiony Střední Morava a Severovýchod. Vysoká produktivita regionu Severozápad vyplývá především

z významného zastoupení těžby a energetiky, což jsou obecně vysoce produktivní ekonomické činnosti. Nicméně i při srovnání produktivity samotného zpracovatelského průmyslu dosáhl region v českém kontextu průměrných hodnot. Podstatně závažnější je však srovnání se starými průmyslovými regiony v západoevropských zemích, které dosahují v průměru čtyřikrát vyšší produktivity.

- (38) Za nejvýznamnější hrozbu považuje hodnotitel ochabnutí přílivu přímých zahraničních investic v důsledku nedostatečné atraktivity regionu Severozápad. Nákladově orientované investice budou směřovat do zemí s nižšími náklady (včetně nových členských zemí Rumunska a Bulharska), takže region Severozápad brzy zřejmě ztratí dosavadní významnou komparativní výhodu. Příliv progresivních a sofistikovaných investic bude limitován negativní image regionu a nevhodnou kvalifikační strukturou pracovních sil.
- (39) Zpracovatel řadí výroky podle posloupnosti příslušných kapitol v socio-ekonomické analýze, což je častá chyba současných strategických rozvojových dokumentů českých krajů a regionů NUTS II. Metodologie analýzy SWOT vyžaduje hierarchické řazení výroků - tedy podle klesajícího významu pro regionální rozvoj a bez ohledu na tématickou oblast.
- (40) Většina příležitostí je správně pojata a formulována jakožto externí procesy a parametry prostředí, které nejsou pod přímou kontrolou lokální správy a které významně ovlivňují socio-ekonomický rozvoj. Výjimkou je poslední výrok „Zkvalitnění sociální infrastruktury ve městech i na venkově“, který má spíše charakter strategického opatření. Rozvoj sociální infrastruktury může vést k využití příležitosti (např. lákání přímých zahraničních investic). Ve stávající formulaci se však jedná o soubor aktivit, který patří do strategické části dokumentu. Úkolem SWOT analýzy je pouze identifikovat významné příležitosti, které mohou být využity a naplněny prostřednictvím řady dílčích opatření – detailně rozebraných až ve strategii.
- (41) Příkladem příležitosti může být již zmíněný potenciál přílivu přímých zahraničních investic např. do zpracovatelského průmyslu. Tato příležitost může být využita díky souboru opatření, zaměřených např. na budování průmyslových zón nebo rozvoj lidských zdrojů, které jsou uvedeny v rámci příslušné prioritní osy ve strategii.

3.2 Strategie

- (42) Část týkající se popisu strategie programu nedoznala významných změn. Globální cíl, specifické cíle a potažmo i prioritní osy jako nástroje pro dosažení vytýčených cílů zůstaly nezměněny, k dílčím změnám došlo ve vnitřním obsahu prioritních os.
- (43) Strategie ROP SZ vykazuje dostatečnou externí konzistenci, zejména ve vztahu k aktualizovanému NSRR. Lze konstatovat, že ROP SZ přispěje k naplnění strategického cíle NSRR „Vyvážený rozvoj území“.
- (44) Hodnotitel opětovně doporučuje zvážit vypuštění některých popisných pasáží, zejména týkající se popisu strategických dokumentů (str. 96 - 101) a dále zpřehlednění části popisující vazbu ROP a NSRR (str. 119 - 124).
- (45) Strategie obsahuje množství obecných pasáží, které jsou dále opakovány ve strategii prioritních os. To vyvolává pocit nepřehlednosti a "nabubřelosti" dokumentu a snižuje

to jeho vypovídací schopnost. Hodnotitel se kloní k exaktnímu a stručnému pojetí dokumentu, vypichujícím klíčové informace.

- (46) Strategie byla posílena o problematiku horizontálních priorit (rovných příležitostí a udržitelného rozvoje). Hodnotíme pozitivně, že problematika horizontálních priorit je zohledněna v celé šíři řízení ROP SZ, a že hledisko horizontálních témat je zakomponováno do realizace ROP tak, aby ve svém důsledku docházelo k posílení kvality předkládaných projektů a zvýšení přidané hodnoty intervencí ze SF.
- (47) V souladu s připomínkami EK byly u všech prioritních os doplněny informace týkající se koordinace s ostatními programy.
- (48) Řídící orgán na základě doporučení národní autority upustil od možnosti využití křížového financování.

3.2.1 Prioritní osa *Regenerace a rozvoj měst*

- (49) Prioritní osa *Regenerace a rozvoj měst* byla finančně posílena, a to zejména na úkor prioritní osy *Integrovaná podpora místního rozvoje*. S ohledem na míru urbanizace regionu to hodnotitel považuje za pozitivní jev (nárůst alokace z 34,8 % na 38,69 %). Tato prioritní osa bude nově naplňována prostřednictvím tří oblastí intervencí.
- (50) Charakteristika výchozího stavu je příliš rozsáhlá, opakují se celé pasáže obsažené již v socio-ekonomické analýze. Domníváme se, že již není třeba opakovat historickou podmíněnost současných problémů regionu Severozápad, stačí stručné hodnocení nejvýznamnějších silných a slabých stránek.
- (51) První oblast intervencí je určena pouze pro rozvojové póly regionu, resp. pro města s více jak 50 000 obyvateli. Zpracovatel vymezil šest pólů rozvoje (měst nad 50 000 obyvatel), jejichž rozvoj bude řešen prostřednictvím tzv. Integrovaného plánu rozvoje měst (IPRM). V rámci této intervence budou podpořeny pouze ty projekty, které jsou součástí těchto plánů. Zpracovatel vhodně doplnil ukazatele pro výběr zóny/tématu pro realizaci IPRM a zejména mechanismus implementace IPRM. Realizace projektů bude soustředěna do deprivovaných území a území s vysokým potenciálem růstu.
- (52) Doporučujeme vzít v úvahu velkou rozdílnost uvnitř vymezených pólů rozvoje a zamyslet se nad hierarchizací velkých měst podle rozvojového potenciálu. Není pochyb, že dobrý výchozí stav a velký potenciál rozvoje cestovního ruchu, komerčních služeb a mezinárodní dopravy mají vysoce atraktivní Karlovy Vary. Na základě syntetického hodnocení regionálních disparit Ústeckého kraje (krajská ročenka ČSÚ) dosahuje nejlepších ekonomických výsledků Ústí nad Labem a Děčín, a to díky vysoké intenzitě podnikatelských aktivit, diverzifikované struktuře hospodářství, vysokým daňovým příjmům na obyvatele a vysokému stupni terciarizace ekonomiky. Následují Teplice, Most a na posledním místě s mírným odstupem Chomutov. V úvahu je nutné brát sociální, ekologické a infrastrukturální limity rozvoje, které znevýhodňují výchozí pozici zejména Mostu a Chomutova. Nepříznivé sociální prostředí vykazují všechna severočeská města, včetně Ústí nad Labem.
- (53) Druhá oblast intervencí je zaměřena na podporu revitalizace a regenerace středních a malých měst, resp. měst s počtem obyvatel 5 až 50 tis. Velikostní členění obcí je plně

v souladu s NSRR, resp. doporučeními EK.

- (54) Třetí oblast intervencí je zaměřena na podporu vzdělávací a sociální infrastruktury a tvoří doplňkovou část ke zbývajícím dvěma intervencím.
- (55) Bylo doplněno podrobné vysvětlení koordinace oblasti intervencí 1.1 s *OP Podnikání a inovace*, *OP Životní prostředí* a *Programem rozvoje venkova*, pod jejichž působnost spadá revitalizace různých typů brownfields. Došlo k odstranění překryvů mezi ROP a IOP i k vysvětlení komplementarity mezi *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost* a ROP. Zpracovatel však nereagoval na žádost EK o vysvětlení rozdělení kompetencí mezi *OP Doprava* a ROP a mezi prioritními osami *Regenerace a rozvoj měst a Dostupnost a dopravní obslužnost*.
- (56) Podpora městské hromadné dopravy nebyla, v rozporu s požadavkem EK, zařazena. Je nadále součástí oblasti intervencí 3.2 *Rozvoj dopravní obslužnosti regionu*.

3.2.2 Prioritní osa Integrovaná podpora místního rozvoje

- (57) V rámci prioritní osy *Integrovaná podpora místního rozvoje* bude alokováno 4,36 % z celkové alokace na ROP SZ (došlo ke snížení alokace z 7,2 %).
- (58) V průběhu zpracování byla zohledněna připomínka ex-ante hodnotitele k nejasnosti postavení „jednotky technické asistence“ a nadále se již nepředpokládá zapojení tohoto subjektu.
- (59) Hodnotitel však doporučuje, průběžně evaluovat oblast 2.1 *Budování kapacity pro místní rozvoj, informovanost a osvěta* a vyhodnocovat efektivitu této oblasti, neboť některé aktivity zajisté budou podporovány i v rámci prioritní osy 5 *Technická pomoc*, konkrétně v části týkající se podpory absorpční kapacity obecně. V případě, že bude nízká poptávka pro projektech v oblasti 2.1., doporučujeme okamžitý přesun finančních prostředků na investiční akce ve prospěch zvýšení kvality života obyvatel na venkově.
- (60) Současně také nedoporučujeme zahájit implementaci výzvou zaměřenou pouze na podporu absorpční kapacity, neboť se domníváme, že by to znevýhodnilo obce, které již mají připraveny investiční akce.
- (61) Zpracovatel doplnil koordinaci se všemi relevantními rozvojovými programy. Vymezení kompetencí s *Programem rozvoje venkova* spočívá ve velikostní kategorii obcí, které mohou čerpat podporu. Stejně jako v prioritní ose *Regenerace a rozvoj měst* je vysvětleno rozdělení působnosti ve styčném bodě revitalizace brownfields, která je řešena v rámci ROP, *OP Podnikání a inovace*, *OP Životní prostředí* a *Programu rozvoje venkova*. Komplementarita mezi *OP Doprava*, prioritní osou *Dostupnost a dopravní obslužnost* spočívá v typu spravovaných komunikací. ROP se zaměřuje na rekonstrukci místních komunikací v obecním vlastnictví. *OP Doprava* má na starosti komunikace celostátního významu, zatímco prioritní osa *Dopravní dostupnost a obslužnost* se zaměřuje na výstavbu a modernizace silnic II. a III. třídy ve vlastnictví krajů.
- (62) Byl vysvětlen rozpor mezi požadavkem integrovaných projektů a možností podpory individuálních projektů v části 7.2.8. Zpracovatel definuje rozdíl mezi integrovanými a individuálními projekty.

3.2.3 Prioritní osa Dostupnost a dopravní obslužnost

- (63) U prioritní osy 3 *Dostupnost a dopravní obslužnost* došlo k nepatrnému snížení

- alokace, a to z 36,1 % na 35,13 %.
- (64) S ohledem na skutečnost, že byla významným způsobem dopracována analytická část, včetně jasné identifikace potřeb, byl v souvislosti s tím upřesněn hlavní cíl priority a odpovídajícím způsobem i upravena strategie k dosažení cílů.
- (65) Charakteristika výchozího stavu je výstižná, ale z velké části pouze opakuje v téměř nezkráceném rozsahu pasáže ze socio-ekonomické analýzy. Dochází tak ke zbytečnému dublování hodnocení stavu dopravní infrastruktury a obslužnosti. Hodnotitel doporučuje text zkrátit přinejmenším na polovinu.
- (66) Vysoká finanční alokace na výstavbu a renovaci silniční a železniční infrastruktury je velmi přesvědčivě zdůvodněna v kapitole 2.3.1., kde je dopravní infrastruktura a obslužnost zařazena mezi největší limity rozvoje regionu. Nedostatečné vnější dopravní napojení regionu Severozápad do jisté míry neguje výhodnou geografickou polohu a neumožňuje plně rozvinout ekonomické kontakty s Bavorskem a Saskem. Selektivnost dopravního napojení (dálnice D3 do Ústí nad Labem vs. ostatní města) může přispět k prohlubování vnitřních regionálních disparit. Nedostatečně fungující veřejná regionální doprava může způsobit další marginalizaci venkovských oblastí, které jsou funkčně úzce spjaty s jádrovými oblastmi. Zpracovatel také poukazuje na rozpor mezi nízkým objemem finančních prostředků a vysokou hustotou silničních komunikací II. a III. třídy. Technický stav zděděné silniční sítě je nepochybně velkým problémem, ale v kap. 2.3.1.1 vyplývá z krajského srovnání, že region Severozápad má průměrnou hustotu sítě silnic II. a III. třídy. Z tohoto úhlu pohledu vyznívá předchozí charakteristika historického kontextu a polycentrické sídelní struktury, jakožto vysvětlujícího faktoru výjimečné hustoty silniční sítě, poněkud nepřesvědčivě.
- (67) Na základě požadavku EK bylo doplněno dostatečné vysvětlení, jak bude probíhat koordinace mezi *OP Doprava* a ROP Severozápad. Celkové vymezení kompetencí ROPu je obsaženo v kap. 7.3.1.2 *Koordinace s ostatními programy*. Podrobnější vysvětlení, týkající se pořizování drážních vozidel, je zahrnuto v části 10 *Prováděcí opatření* v kapitole 10.7.3 *Koordinace ROP Severozápad s jednotlivými operačními programy*.
- (68) Strategie rozvoje dopravy dostatečně reflektuje znečištěné ovzduší a usiluje o minimalizaci negativních dopadů dopravních aktivit na životní prostředí. Environmentální aspekty se ve výstavbě dopravní infrastruktury projevují v důrazu na budování silničních obchvatů měst. Ještě výrazněji reflektuje problematiku životního prostředí oblast intervencí 3.2 *Rozvoj dopravní obslužnosti regionu*, která počítá s rozvojem drážní dopravy (tramvají, trolejbusů, městských, příměstských a regionálních vlaků).
- (69) V rámci podporované oblasti zlepšování dostupnosti veřejní dopravy pro specifické skupiny obyvatel (staré a handicapované občany) by bylo vhodné klást důraz též na zavádění nízkopodlažních dopravních prostředků. Zpracovatel naplňuje zatím horizontální prioritu rovných příležitostí podporou výstavby bezbariérových zastávek. Nákup bezbariérových vozidel (zejména trolejbusů) by tyto aktivity vhodně doplnil a znásobil jejich účinek.
- (70) Zpracovatel by měl zvážit, do jaké míry je pro rozvoj ekologické veřejné dopravy potřebná rekonstrukce resp. výstavba nových regionálních železničních a tramvajových tratí resp. kladení trolejí pro trolejbusovou dopravu. Zaměření oblastí

intervencí je plně v souladu se situační analýzou, která jako klíčový problém drážní dopravy hodnotí vnější napojení regionu na železniční síť a nevyhovující vozový park. V rámci odstranění překryvů mezi ROP a *OP Doprava* a naplňování principu koncentrace je podporována pouze obnova vozového parku drážních vozidel. Hodnotitel nezpochybňuje zaměření intervencí, ale doporučuje věnovat pozornost otázce, do jaké míry budou specifické cíle prioritní osy *Dostupnost a dopravní obslužnost* limitovány nedostatečnou kapacitou a špatným technickým stavem regionální železniční infrastruktury. V regionu Severozápad hraje železniční a tramvajová doprava tradičně významnou roli při zajišťování meziměstské dopravy a denní dojížděky za prací a službami. *OP Doprava* bude zaměřen především na rozvoj sítě TEN-T. Z tohoto důvodu by vysoké investice do vozového parku nemusely být dostatečně efektivní, pokud by zlepšení dostupnosti narazilo na limity podinvestované a zastaralé infrastruktury.

3.2.4 Prioritní osa *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu*

- (71) Finanční alokace u prioritní osy 4 *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu* zůstala téměř nezměněna, to se týká i věcné náplně této prioritní osy.
- (72) Zpracovatel si je vědom přeceňování ekonomických efektů cestovního ruchu. Vysoká finanční alokace (19,2 %) na rozvoj cestovního ruchu je však vzhledem ke značnému přírodnímu a kulturnímu potenciálu regionu Severozápad přiměřená.
- (73) Významným aspektem rozvoje cestovního ruchu je příspěvek ke zlepšení image regionu, který je českou veřejností vnímán z důvodu poškozeného životního prostředí a sociálních problémů velmi negativně. Intenzivní propagace turistických lokalit a regionů může také vytvořit nové regionální symboly a prohloubit identifikaci místního obyvatelstva s regionem. Rozvoj cestovního ruchu vytvoří pozitivní synergické efekty s dalšími prioritními osami a poskytne impulsy pro regeneraci městských zón, rozvoj venkova i urychlené budování dopravní infrastruktury.
- (74) Podle návrhů EK je zahrnuto budování a rekonstrukce cyklostezek v rámci oblasti intervencí 4.1 *Budování a rozvoj atraktivit a infrastruktury CR*. Nově byla též mezi intervence začleněna podpora marketingu a propagace oblastí NATURA 2000.

3.2.5 Prioritní osa *Technická asistence*

- (75) Prioritní osa 5 *Technická asistence* doznala značných úprav. Došlo k výraznému zjednodušení a zpřehlednění v důsledku redukce počtu oblastí. Zpracovatel omezil oblasti intervencí a z původních pěti jsou nyní vytvořeny oblasti dvě - 5.1. *Podpora implementace ROP* a 5.2. *Podpora rozvoje absorpční kapacity*.
- (76) V současné verzi nebyla zohledněna připomínka hodnotitele týkající se finančního podcenění této prioritní osy. Finanční alokace 2,7 % je vůbec nejnižší mezi ROP v ČR. Nižší vymezení mají pouze některé tematické OP, u nich je však předpoklad, že pro výkon funkce řídicího orgánu budou zčásti využívat již existující a fungující struktury daného ministerstva, včetně jeho personálních a materiálních kapacit. Dalším faktorem hovořícím pro navýšení alokace na technickou asistenci je skutečnost, že tato prioritní osa se bude podílet na financování (tvorbě a implementaci) 6 IPRM, což je opět největší počet ve srovnání s ostatními ROP. Hodnotitel proto opětovně doporučuje zvážit výše uvedené aspekty.

- (77) Zpracovatel nereagoval na připomínku EK, která navrhovala rozšířit okruh příjemců ze samotné Regionální rady na kraje a krajem zřizované organizace.

3.3 Indikátory a kvantifikace cílů

- (78) Zpracovatel doplnil detailní popis fungování indikátorové soustavy a uvedl kritéria pro výběr indikátorů. Součástí popisu je klasifikace rozdělující indikátorovou soustavu na indikátory kontextu a indikátory programu a stručné definice vysvětlující rozdíl mezi oběma typy indikátorů.
- (79) Zpracovatel však neobjasnily dostatečně rozdíly mezi indikátory kontextu a indikátory vztahujícími se k politice soudržnosti z hlediska metodologie a sběru dat.
- (80) V části *Prováděcí opatření* je uvedeno rozdělení kompetencí a odpovědnosti za průběh monitoringu a provedení analýz indikátorů.
- (81) Indikátory kontextu nepokrývají dostatečně problémové okruhy regionu Severozápad mimo kompetence ROP. Zpracovatel klade hlavní důraz na zahrnutí indikátorů vztahujících se k prioritním osám, ale opomíjí kvantifikovat klíčové regionální problémy v působnosti tématických operačních programů a národních politik.
- (82) Hodnotitel by proto uvítal dodat přinejmenším indikátor(y) stavu znečištění ovzduší, progresivity sektorové/odvětvové struktury ekonomických aktivit a kvalifikační struktury obyvatelstva, neboť stav životního prostředí, sektorová struktura hospodářství a nedostatečná kvalita lidských zdrojů jsou v socio-ekonomické a SWOT analýze považovány za významné limity rozvoje. Stav životního prostředí významně ovlivňuje zdraví a naději dožití obyvatelstva, která je mezi indikátory kontextu uvedena. Doporučujeme proto zvážit doplnění následujících indikátorů z Národního číselníku indikátorů:
- Regionální odvětvová struktura HPH (hrubé přidané hodnoty)
  - Podíl kvalifikačně náročných zaměstnání na celkové zaměstnanosti v regionu
  - Podíl populace s terciárním vzděláním
  - Měrné emise ze stacionárních zdrojů
- (83) Vzhledem k vysoké finanční alokaci na fyzickou revitalizaci měst a venkova by bylo vhodné zahrnout indikátor aktuální plochy nerevitalizovaných brownfields, nebo alespoň na základě databáze land-use zahrnout tzv. podíl ostatních ploch, který v regionu Severozápad dosahuje vysokých hodnot.
- (84) Ke stávajícím indikátorům kontextu má hodnotitel následující připomínky:
- a) Indikátor délky silnic II. a III. třídy nemá příliš velkou vypovídací schopnost; vhodnější je sledovat hustotu silniční sítě. Jedná se o indikátor kontextu, jehož cílem je zdůraznit rozsah problémů a finanční náročnost plynoucí z nadprůměrné hustoty silniční sítě oproti většině ostatních regionů. Pro srovnávání s národní hodnotou je vhodnější použít relativizovaný ukazatel.
- (85) b) Index tržeb ubytování a stravování v ČR není účelné sledovat pouze oproti předcházejícímu roku, ale přinejmenším jako tříletý průměr meziročních nárůstů.
- (86) c) Indikátor Počet příjemců důchodu v regionu Severozápad není jednoznačně formulován. Je nezbytné upřesnit, o jaký typ důchodu se jedná.
- (87) Hodnotitel se domnívá, že soustava indikátorů globálního a specifických cílů programu je v souladu se závěry analytické a strategické části. Zvolené indikátory

hodnotí pokrok v nejvýznamnějších oblastech intervencí. Zpracovatel si uvědomuje multifaktoriální podmíněnost regionálního rozvoje a omezenou vypovídací schopnost indikátoru regionálního HDP na obyvatele. Pro odhalení vlivu intervencí ROP na dynamiku ekonomického růstu bude proto použita evaluační studie. Hodnotitel považuje tento přístup za vhodný.

- (88) Zvýšení atraktivity podpořených měst a obcí, které je obtížně kvantifikovatelné a neověřitelné jedním indikátorem, bude taktéž podrobněji hodnoceno pomocí evaluační studie.
- (89) K jednotlivým indikátorům globálního a specifických cílů má hodnotitel následující připomínky:
- a) Indikátor dopadu Počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním by bylo vhodnější nahradit indexem vzdělanosti (souhrnný ukazatel kvalifikační struktury populace), který zohledňuje podíly všech stupňů vzdělání. ROP je zaměřen na podporu středního školství, které by mělo figurovat v indikátorech dopadu na úrovni globálního a specifických cílů. Významným limitem přílivu přímých zahraničních investic do zpracovatelského průmyslu se v Česku stává nedostatek kvalifikované pracovní síly se středním odborným vzděláním technického směru. Samotný počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním tedy nevypovídá dostatečně o regionální konkurenceschopnosti a investiční atraktivitě. Index vzdělanosti není obsažen v Národním číselníku indikátorů. V případě problémů s přijetím doporučuje hodnotitel doplnit indikátor Podíl populace s terciárním vzděláním.
- (90) b) Pro měření atraktivity obcí použil zpracovatel jednoduchý a snadno dostupný indikátor migračního salda, který je zřejmě nejlepším způsobem kvantifikace dopadů zlepšení fyzického stavu lokality. V regionu Severozápad má však tento ukazatel velmi problematickou vypovídací schopnost a to z následujícího důvodu: V roce 2006 se na celkovém počtu přistěhovalých do regionu Severozápad podíleli cizinci více než jednou polovinou (52 %). Ukrajinci tvořili 31,7 % a Vietnamci 30,9 % z celkového počtu přistěhovalých cizinců. Je známo, že imigrace z méně vyspělých zemí je primárně motivována nabídkou pracovních příležitostí, nikoli fyzickou, environmentální nebo kulturní atraktivitou regionu. Massey (1993) hovoří o tzv. sekundárním pracovním trhu (nekvalifikované profese s nízkou společenskou prestiží a nezájmem domácího obyvatelstva), který je penetrován zahraniční pracovní silou. Vysoký příliv cizinců může tedy směřovat i do environmentálně neatraktivních regionů, které ztrácejí domácí obyvatelstvo a jsou nahrazováni zahraničními migranty. Vietnamské etnikum se soustřeďuje do obcí v blízkosti frekventovaných hraničních přechodů se Saskem a Bavorskem. Ukrajinci jsou geograficky rozptýleni po území Česka a zastávají zpravidla nekvalifikované pozice ve stavebnictví. Drbohlav (2003) dokládá, že imigranti z východních zemí (Slovensko, Ukrajina aj.) obsazují nekvalifikované a platově podhodnocené pozice. Migrace z „Východu“ je navíc převážně dočasná a nedochází tedy k identifikaci příchozích cizinců s regionem. Příchod vietnamského a ukrajinského etnika může mít pozitivní dopady na regionální rozvoj, ale přesto je použití celkového migračního salda pro hodnocení fyzické atraktivity obcí a environmentální kvality regionu zavádějící.
- (91) Hodnotitel tedy doporučuje sledovat taktéž **migrační saldo mladých a vysokoškolsky vzdělaných obyvatel české národnosti** (k dispozici na ČSÚ)

přestože tento indikátor není přímo obsažen v Národním číselníku indikátorů.

- (92) Zpracovatel by měl zvážit, zda vzhledem k omezené vypovídací schopnosti migračního salda není vhodné podpořit hodnocení regionální atraktivity sledováním rozvoje malého a středního podnikání. Významným problémem a hrozbou vývoje hospodářství regionu Severozápad je nízká podnikatelská aktivita a dominance velkých průmyslových, těžebních a energetických podniků, které zaměstnávají z velké části nedostatečně kvalifikovanou pracovní sílu. Průmysl Karlovarského a především Ústeckého kraje se vyznačuje poměrně vysokými výkony i produktivitou. Region však postrádá síť malých a středních firem, které absorbují značnou část zaměstnanosti a přispívají k diverzifikaci ekonomických aktivit. Počet a dynamika růstu malých a středních firem indikuje příznivé podnikatelské prostředí a funguje jako vestavěný stabilizátor ekonomiky. Vytváření podmínek pro rozvoj podnikatelské a investiční činnosti je hlavní obsahem globálního cíle ROP Severozápad. Hodnotitel tedy doporučuje zvážit doplnění některého z následujících indikátorů:
- Nově vytvořená pracovní místa v sektoru MSP (core)
  - Investice do MSP (core)
  - Zaměstnanost v sektoru malého a středního podnikání
- (93) Vhodným indikátorem dopadu intervencí za účelem zlepšení dopravní infrastruktury je „Vývoj míry nehodovosti v regionu“, který reflektuje pokrok dosažený v budování obchvatů obcí, technického stavu komunikací a přehlednosti značení. Tento indikátor je uveden v příručce Ministerstva pro místní rozvoj „Zásady tvorby indikátorů pro monitoring a evaluaci“ jako modelový příklad indikátoru dopadu intervencí do zlepšení dopravní dostupnosti.
- (94) Doporučujeme nahradit indikátor výsledku „Návštěvníci v regionu – počet přenocování“ core indikátorem „Počet vytvořených pracovních míst v rámci projektů na rozvoj cestovního ruchu“, který byl původně uveden jako indikátor výsledku prioritní osy 4 *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu*. Indikátor „Návštěvníci v regionu – počet přenocování“ není uveden v Národním číselníku indikátorů, ale přesto se jedná o důležitou charakteristiku vývoje cestovního ruchu. Region Severozápad má totiž vysoký potenciál pro rozvoj domácího cestovního ruchu i v oblastech mimo největší koncentrace zahraničních návštěvníků. Domácí turisté se v Ústeckém kraji podílejí na celkovém počtu přenocování hostů téměř 60 %, v Karlovarském kraji asi jednou třetinou. Z tohoto důvodu navrhuje indikátor celkového počtu přenocování v regionu zařadit mezi indikátory výsledku v rámci prioritní osy 4, čímž dojde pouze k vyměnění pozice zmíněných dvou indikátorů. Počet vytvořených pracovních míst více vypovídá o přínosu na úrovni celého programu a počet přenocování je vhodnější uvést mezi indikátory pro hodnocení specifických cílů prioritních os.
- (95) Indikátory pro hodnocení specifických cílů prioritních os programu jsou vhodně zvoleny a reflektují pokrok v nejvýznamnějších oblastech intervencí. Na základě požadavků EK byl doplněn indikátor "Délka nově vybudovaných cyklostezek celkem".
- (96) Environmentální dimenzi intervencí hodnotí nově přidaná dvojice indikátorů "Expozice obyvatelstva nadměrným koncentracím PM10" a "Plocha obcí v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO) na území regionu NUTS II". První indikátor je vzhledem k velkému důrazu na rozvoj ekologické drážní dopravy a vedení komunikací mimo intravilány obcí velmi vhodně zvolen.
- (97) Ke zbývajícím indikátorům má hodnotitel pouze dílčí připomínky a doporučení:

- a) Bylo by vhodné podle požadavku EK a v souladu s Národním číselníkem indikátorů doplnit indikátor intenzity využití regionálního letiště pro přepravu cestujících mezi indikátory pro měření cílů prioritní osy 3 *Dostupnost a dopravní obslužnost*. Rekonstrukce letiště v Karlových Varech patří mezi nejvýznamnější a nejnákladnější intervence v rámci ROP, která by však měla mít velmi pozitivní dopad na rozvoj zahraničního cestovního ruchu (především kongresového, lázeňského a kulturního) a komerčních služeb. Přítomnost dostatečně kapacitního mezinárodního letiště má multiplikační efekt na tvorbu kvalifikovaných a i nekvalifikovaných pracovních příležitostí v širokém okruhu návazných odvětví.
- (98) b) Zpracovatel by měl zvážit překryv indikátoru výstupu "Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy celkem" s indikátorem výsledku "Podíl nově zrekonstruovaných a nových silnic na celkové regionální síti silnic". Hodnotitel doporučuje prvně jmenovaný výrok vypustit a druhý použít jako indikátor výstupu. Výsledek budování silniční sítě je velmi obtížné kvantifikovat, ale o výsledku částečně vypovídá již indikátor "Expozice obyvatelstva nadlimitním koncentracím PM10". Velmi vhodným (avšak pracným) ukazatelem výsledku by byla mapa izolinií dopravní dostupnosti do vybraných významných regionálních center.
- (99) c) Doporučujeme zvážit možnost doplnění následujících indikátorů v rámci prioritní osy *Technická asistence*:
- Celkové realizované výdaje na realizaci projektů technické asistence
  - Efektivnost čerpání finančních prostředků
- Podle našeho názoru je nutné aktivitu a přínos intervencí zaměřených na zvýšení absorpční kapacity hodnotit v kontextu vynaložených finančních prostředků.
- (100) Zpracovatel provedl v návaznosti na připomínky ex-ante hodnotitele kvantifikaci všech monitorovacích indikátorů z hlediska počáteční i cílové hodnoty.
- (101) Očekávané dopady jsou v případě indikátoru regionálního HDP podle názoru hodnotitele nadsazené. Dosažení 75 % úrovně HDP EU 25 by vyžadovalo výrazné zvýšení současného tempa ekonomického růstu v rámci ČR i regionu Severozápad, přičemž prognózy vývoje HDP nejsou zdaleka tak optimistické.
- (102) Nereálné je také zvrácení negativního trendu migračního odlivu obyvatelstva z měst nad 5 tis. obyvatel. Zejména v případě měst nad 50 tis. obyvatel je pokles populační velikosti způsobován i procesem rezidenční suburbanizace do venkovských obcí v zázemí. Jedná se o přirozený jev, který postihuje většinu měst této velikosti v Česku. Tento trend může zvrátit pouze velmi intenzivní příliv zahraničních imigrantů, který je však především ve strukturálně postižených regionech spojen se sociálními problémy a narušením regionální identity.
- (103) Indexy změny v rámci celé kapitoly nejsou uváděny v procentech, ale v podílu výchozí a počáteční hodnoty. Indikátory globálního a specifických cílů mají chybně uvedené indexy změny, někdy se jedná o podíly a někdy o rozdíly. Přírůstek obyvatelstva migrací v městech a obcích do 5 000 obyvatel je zcela chybně vypočítán.
- (104) Doporučujeme taktéž zvážit, zda cílová hodnota indikátoru výsledku prioritní osy *Technická asistence* 200 vyškolených osob odpovídá cílovému počtu 60 podpořených projektů zaměřených na technickou pomoc.

3.4 Finanční rámec

- (105) Na základě požadavku EK zpracovatel přiložil detailní tabulku finančních alokací na jednotlivé oblasti intervencí v rámci prioritních os v období 2007-2013. ROP stále počítá s financováním výhradně z veřejných zdrojů a nebere v úvahu další finanční nástroje Společenství. Finanční alokace na jednotlivé prioritní osy a oblasti intervencí jsou ve většině případů optimální.
- (106) Výjimkou je prioritní osa Technická asistence, na níž je vyčleněno pouze 2,7 % finančních prostředků. Jedná se o nejnižší alokaci mezi ROP v ČR - viz bod (76). Hodnotitel doporučuje zvýšit finanční alokaci na cca 3,5 %.
- (107) Vzhledem k polycentrické sídelní struktuře a vysokému počtu měst stále hrozí fragmentace finančních prostředků v rámci prioritní osy Regenerace a rozvoj měst. Oblast intervencí Rozvoj malých a středních měst nabízí podporu celkem čtyřiceti městům v rozmezí 5-50 tis. obyvatel. Zpracovatel by měl brát v úvahu specifickou velikostní strukturu Ústeckého a Karlovarského kraje, které se vyznačují významně nadprůměrným podílem obyvatel ve velikostní skupině sídel o 10-20 tis. a 50-100 tis. obyvatel. Na podporu malých a středních měst je na sedmileté období vyčleněno cca 2,7 mld. Kč – tedy necelých 10 mil. Kč na město a rok.
- (108) Tabulka finančních zdrojů nepředpokládá zapojení soukromých prostředků. Hodnotitel se však domnívá, že minimálně v prioritní ose 4 *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu* budou zapojeny soukromé zdroje, neboť příjemcem podpory jsou i podnikatelské subjekty, které se musí podílet na spolufinancování projektu.

3.5 Implementace programu

- (109) Ačkoliv část týkající se implementace programu doznala značných změn, týkají se tyto změny zejména vazeb k národní úrovni, resp. zabezpečení koordinace s Národním orgánem pro koordinaci a ostatními řídicími orgány. Problematika vlastního řízení programu, resp. zabezpečení výkonu funkce řídicího orgánu byla dopracována pouze v dílčích segmentech.
- (110) V úvodním výčtu subjektů zapojených do implementace ROP postrádáme uvedení Úřadu regionální rady, jakožto instituce pověřené výkonem funkce řídicího orgánu. Taktéž doporučujeme upřesnit číslo zákona 248/2000 (nikoli 2006) Sb., o podpoře regionálního rozvoje.
- (111) Doporučujeme vypustit pasáž specifikující způsob delegování výkonu některých funkcí na zprostředkující subjekt. Vzhledem k tomu, že řídicí orgán ROP NUTS II Severozápad nebude zřizovat zprostředkující subjekty, je tento text irelevantní.
- (112) Při výčtu činností jednotlivých orgánů považujeme za vhodné zabezpečit, aby z důvodu přehlednosti byla každá činnost jmenována pouze jednou (např. zodpovědnost Výboru RR za plnění povinností týkajících se informací a publicity nebo výběr projektů apod.). Informace týkající se návrhu a následného jmenování ředitele Úřadu RR je v úvodních pasážích uvedena 3x.
- (113) Hodnotitel by uvítal uvedení grafického schématu, které by specifikovalo organizační strukturu Úřadu RR. Toto by přispělo k větší názornosti jednotlivých procesů a odpovědností v působnosti Úřadu.

- (114) Byl dopracován systém hodnocení a výběru projektů řídicím orgánem. Hodnotitel by považoval za vhodné doplnění informace, který subjekt v rámci implementačního systému bude provádět kontrolu formálních náležitostí a kontrolu přijatelnosti.
- (115) Taktéž by bylo vhodné uvést, že celý proces výběru projektů je svázán se závaznými lhůtami, jejichž bližší specifikace je uvedena v Operačním manuálu. Tímto by bylo reagováno na zjištěný nedostatek v minulém období, kdy proces výběru projektů byl identifikován jako příliš zdlouhavý.
- (116) Kritéria výběru projektů jsou příliš obecná. Detailně jsou rozvedeny podmínky a kritéria ve vztahu k environmentální problematice, což je pozitivní. Nicméně ve vztahu ke kritériím ROP to působí poněkud neproporcionálně.
- (117) Dále byly upřesněny procesy finančních toků, a to jak ve vztahu k EK, tak na úrovni financování programu, resp. projektů. Finanční tok v rámci Regionální rady je popsán, avšak srozumitelnosti by významně prospělo doplnění grafického schématu se znázorněním finančních toků.
- (118) Systém finanční kontroly je popsán. Hodnotitel se však domnívá, že tento popis je příliš obecný, nespecifikuje konkrétní způsob zabezpečení ve vztahu k ROP Severozápad. Dle názoru hodnotitele se jedná o obecnou dikci převzatou z "Metodiky finančních toků a finanční kontroly", aniž by byla provedena konkretizace pro ROP NUTS II Severozápad. Doporučujeme text konkretizovat, nebo alespoň uvést odkazy na bližší specifikaci v Operačním manuálu a dalších řídicích dokumentech relevantních pro ROP Severozápad.
- (119) Domněnku hodnotitele, že pasáž týkající se finanční kontroly byla převzata z obecné metodiky MF podporuje skutečnost, že v části týkající se interního auditu je obsažen text týkající se provádění interních auditů na úrovni zprostředkujících subjektů. Implementační systém ROP Severozápad však nepočítá s existencí zprostředkujícího subjektu.
- (120) Doporučujeme v úvodní části týkající se kontrolního systému ROP uvést odkaz na základní legislativu, resp. zákon 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a prováděcí vyhlášku 416/2004 Sb.
- (121) Problematika monitorovacího výboru je dle názoru hodnotitele zpracována dostačujícím způsobem. Ve vztahu k Monitorovacímu výboru lze pozitivně hodnotit důsledné prosazování principu partnerství a rovných příležitostí.
- (122) Zpracovatel doplnil detailní informace týkající se monitorovacího systému a elektronické výměny dat. Hodnotitel se domnívá, že s ohledem na aktuální stav tvorby informačních a monitorovacích systémů v ČR pod koordinací MMR, jsou informace uvedené v ROP na odpovídající úrovni.
- (123) Byly doplněny informace týkající se zabezpečení evaluace. Je na zvážení, zda do textu, v souladu s požadavkem EK, nedoplnit informaci o nezávislosti evaluátorů (lze předpokládat, že evaluaci budou provádět nezávislí evaluátoři, vzeší z výběrových řízení dle zákona o zadávání veřejných zakázek). Hodnotitel se domnívá, že tato část textu je zpracována dostatečně detailně.
- (124) Z pohledu celkové, resp. národní koordinace byly doplněny následující části:
- Koordinace na úrovni NSRR
  - Spolupráce mezi MV ROP Severozápad a MV ostatních operačních programů

- Spolupráce mezi řídicím orgánem ROP a ostatními řídicími orgány
- Koordinace s ostatními operačními programy

Lze konstatovat, že výše uvedené informace jsou plně v souladu s aktualizovaným NSRR.

- (125) Hodnotitel postrádá část týkající se zajištění administrativní kapacity, což je s ohledem na postupné budování úřadu regionální rady klíčovým aspektem úspěšného řízení programu. Obava z nedostatečného personálního zajištění implementace obecně zazněla ze strany EK již v mnoha oficiálních stanoviscích. Doporučujeme proto vložit do textu kapitoly *10 Prováděcí opatření* podkapitulu detailně specifikující konkrétní vzdělávací a motivační aktivity ve vztahu k pracovníkům implementační struktury. Určité dílčí kroky jsou uvedeny v části *3.4. Vyhodnocení zkušeností s realizací programů podpory*. Za nanejvýš účelné bychom považovali zasazení těchto dílčích aktivit do komplexního systému práce s lidskými zdroji podílejícími se na implementaci ROP Severozápad.
- (126) Hodnotitel by uvítal více informací o zabezpečení propagace a publicity programu s uvedením standardizovaného okruhu aktivit (konference a semináře, publikace, propagační materiály a předměty, prezentace v médiích, internetový portál atd....)
- (127) Ačkoliv byly provedeny úpravy v části *10 Prováděcí opatření*, daná kapitola stále působí neprovázaným dojmem. Jednotlivé okruhy činností na sebe nenavazují, dílčí kapitoly stojí značně izolovaně.
- (128) Hodnotitel si je vědom toho, že nelze popsat systém implementace ve vlastním programovém dokumentu do vyčerpávajících detailů. Nicméně by daná kapitola měla podat komplexní a konzistentní informaci o realizaci programu. Doporučujeme proto v maximální míře uvádět odkazy pro detailní specifikaci na realizační dokumentaci "nižšího řádu" - operační manuál, prováděcí dokument, dílčí metodiky a manuály. Je nezbytné deklarovat, že řídicí orgán disponuje uvedenou dokumentací, která stanovuje závazné postupy a procesy.

4. Doporučení ex-ante hodnotitele

Koncepce tohoto dokumentu je postavena tak, aby doporučení k úpravám textu programu byly kontinuálně součástí hodnocení. Dílčí doporučení jsou proto součástí jednotlivých výroků. Nicméně i přesto jsou hlavní doporučení zopakována v samostatné kapitole.

Mezi hlavní doporučení ex-ante hodnotitele k této verzi dokumentu lze zahrnout následující:

4.1 Analytická část

- (129) Pro lepší pochopení závažnosti strukturálních a environmentálních problémů regionu Severozápad by bylo vhodné doplnit srovnání klíčových indikátorů
- ekonomické výkonnosti
  - progresivity sektorové a odvětvové struktury hospodářství
  - kvalifikační struktury pracovní síly
  - stavu životního prostředí (např. emise SO₂, NO_x a pevných částic)
- s vybranými evropskými regiony NUTS II. Hodnotitel doporučuje klást důraz zejména na srovnání se strukturálně postiženými průmyslovými a těžebními oblastmi, které čelí nebo čelily obdobným problémům jako region Severozápad.
- (130) Při hodnocení progresivity sektorové a odvětvové struktury hospodářství je nezbytné sledovat též odvětvovou strukturu přidané hodnoty. Region Severozápad se vyznačuje specializací na produktivní obory těžkého průmyslu, které zaměstnávají relativně omezené množství pracovní síly, ale mají vysoký podíl na přidané hodnotě, HDP, tržbách a zejména spotřebě nerostných surovin a výdajích na energie. Důraz by měl být kladen na růst progresivity odvětvové struktury zpracovatelského průmyslu, který je symptomem pozitivních strukturálních změn souvisejících se snižováním energetické náročnosti tvorby přidané hodnoty a rozvojem lidských zdrojů.
- (131) Doporučujeme dopracovat hodnotící závěry do kapitoly 2.3.2 *Dopravní obslužnost* na úroveň předchozí kapitoly *Dopravní infrastruktura*, která obsahuje příkladné zdůvodnění navrhovaných intervencí a má ryze hodnotící (nikoli popisný) charakter. Závěry by měly obsahovat náměty pro navržení intervencí v prioritní ose *Dostupnost a dopravní obslužnost*.
- (132) Syntetické hodnocení příčin regionálních disparit je velmi výstižné. Nezbytné je však podle požadavků EK doplnit kvantitativní údaje do kap. 2.8. Pro zvýšení efektivity intervencí a naplňování principu koncentrace by prospěla identifikace celkově nejproblémovějších regionů, do kterých by měla přednostně směřovat podpora. Zpracovatel v průběhu socio-ekonomické analýzy uvádí regionální diferenciaci např. míry nezaměstnanosti nebo kvality ovzduší, ale chybí rozlišení rostoucích a upadajících resp. postižených regionů na základě syntézy nejvýznamnějších demografických, sociálních, ekonomických a environmentálních indikátorů.
- (133) Hodnotitel doporučuje využít krajské ročenky a publikaci "Demografický, sociální a ekonomický vývoj Ústeckého (resp. Karlovarského) kraje v letech 2000-2004", která jsou volně ke stažení na stránkách Českého statistického úřadu. Pro identifikaci problémových oblastí a hierarchizaci rozvojového potenciálu růstových pólů je vhodné čerpat z kap. Syntetické hodnocení regionálních rozdílů, která statisticky

vyhodnocuje demografické, sociální, ekonomické prostředí, sídelní strukturu, geografickou polohu, dostupnost a infrastrukturu jednotlivých obcí s rozšířenou působností.

- (134) Analýza SWOT podává výstižné shrnutí nejvýznamnějších silných a slabých stránek regionu a je konzistentní s rozvržením prioritních os. Hodnotitel doporučuje řadit výroky nikoli podle posloupnosti odpovídajících kapitol v socio-ekonomické analýze, ale na základě klesajícího významu pro rozvoj regionu Severozápad. Ve SWOT analýze je třeba upřesnit, které výroky spadají do působnosti ROP a ve kterých oblastech zpracovatel očekává pouze nepřímé dopady intervencí ROP.
- (135) Výrok „Zkvalitnění sociální infrastruktury ve městech i na venkově“ by měl být formulován jako příležitost pregnanterněji, popřípadě by mělo být v situační analýze dostatečně vysvětleno, jakou příležitost rozvoj sociální infrastruktury pro region Severozápad představuje.
- (136) Doporučujeme přeformulovat některé nepřesné nebo zavádějící slabé stránky (např. nízká produktivita průmyslu) a lépe je podložit v socio-ekonomické analýze.

4.2 Strategie a prioritní osy

- (137) Zvážit, zda finanční prostředky v prioritní ose *Regenerace a rozvoj měst* nebudou příliš roztrženy s ohledem na skutečnost, že potenciálním příjemcem podpory je celé spektrum měst v rozmezí 5-100 tis. obyvatel. Vzhledem k polycentrické sídelní struktuře a značným regionálním rozdílům by bylo vhodné po vzoru IPRM vytipovat i mezi středními a malými městy deprivovaná území a území s vysokým rozvojovým potenciálem.
- (138) Podrobněji specifikovat koordinaci prioritní osy *Regenerace a rozvoj měst* s prioritní osou *Dostupnost a dopravní obslužnost* a OP *Doprava* ve věci výstavby a rekonstrukce dopravní infrastruktury.
- (139) Průběžně monitorovat oblast *2.1 Budování kapacity pro místní rozvoj, informovanost a osvěta* a vyhodnocovat efektivitu intervencí. Zaměřit se na identifikaci a případné odstranění překryvů s prioritní osou *5 Technická pomoc*, konkrétně v části týkající se podpory absorpční kapacity obecně. V případě, že bude nízká poptávka pro projektech v oblasti 2.1., doporučujeme okamžitý přesun finančních prostředků na investiční akce ve prospěch zvýšení kvality života obyvatel na venkově.
- (140) Vztít v úvahu velkou rozdílnost uvnitř vymezených pólů rozvoje a zamyslet se nad hierarchizací měst podle rozvojového potenciálu.
- (141) Zestručnit charakteristiky výchozího stavu u všech prioritních os a vynechat rozsáhlé pasáže vysvětlující historický kontext a příčiny současných problémů, protože tyto informace jsou již obsaženy v socio-ekonomické analýze.
- (142) V rámci podporované oblasti zlepšování dostupnosti veřejné dopravy pro specifické skupiny obyvatel (staré a handicapované občany) by bylo vhodné klást důraz také na zavádění nízkopodlažních dopravních prostředků. Zpracovatel by měl taktéž zvážit, do jaké míry je pro rozvoj ekologické veřejné dopravy potřebná rekonstrukce resp. výstavba nových regionálních železničních a tramvajových tratí resp. kladení trolejí pro trolejbusovou dopravu.

4.3 Indikátory a kvantifikace cílů

- (143) Doplnit kontextové indikátory, kvantifikující klíčové regionální problémy v působnosti tématických operačních programů a národních politik. Hodnotitel považuje za nezbytné dodat přinejmenším indikátor(y) stavu znečištění ovzduší, progresivity sektorové/odvětvové struktury ekonomických aktivit a kvalifikační struktury obyvatelstva, neboť tyto oblasti patří mezi největší limity rozvoje regionu Severozápad.
- (144) Odstranit duplicitu indikátoru výstupu "Délka nových a rekonstruovaných silnic II. a III. třídy celkem" a indikátoru výsledku "Podíl nově zrekonstruovaných a nových silnic na celkové regionální síti silnic".
- (145) Bylo by vhodné, podle požadavku EK, doplnit indikátor intenzity využití regionálního letiště pro přepravu cestujících.
- (146) Vhodným indikátorem dopadu intervencí za účelem zlepšení dopravní infrastruktury je vývoj míry nehodovosti v regionu, který reflektuje pokrok dosažený v budování obchvatů obcí, technického stavu komunikací a přehlednosti značení.
- (147) Zvážit reálnost očekávaných dopadů intervencí ROP na růst regionálního HDP. Dle názoru hodnotitele je možné v roce 2013 dosáhnout HDP na obyvatele ve výši cca dvou třetin úrovně EU 25. Dále snížit indikativní hodnoty indikátoru "Přírůstek/úbytek obyvatelstva v podpořených městech a obcích" – zejména ve městech nad 50 000 obyvatel. Při interpretaci migračního salda ve velkých městech je nezbytné brát v úvahu přirozený trend rezidenční suburbanizace, která směřuje do venkovských obcí v zázemí.
- (148) Zpracovatel by měl zvážit, zda vzhledem k omezené vypovídací schopnosti migračního salda není vhodné podpořit hodnocení regionální atraktivity sledováním rozvoje malého a středního podnikání.
- (149) Doporučujeme nahradit indikátor výsledku „Návštěvníci v regionu – počet přenocování“ core indikátorem „Počet vytvořených pracovních míst v rámci projektů na rozvoj cestovního ruchu“, který byl původně uveden jako indikátor výsledku prioritní osy 4 *Udržitelný rozvoj cestovního ruchu*.
- (150) Posoudit, zda cílová hodnota indikátoru výsledku prioritní osy *Technická asistence* 200 vyškolených osob odpovídá cílovému počtu 60 podpořených projektů zaměřených na technickou pomoc.

4.4 Financování

- (151) Zvážit možnosti financování ze soukromých zdrojů a v tom smyslu upravit finanční tabulku.
- (152) Navýšit finanční alokaci na prioritní osu *Technická asistence*.

4.5 Implementace

- (153) Verbální popis implementačního systému doplnit grafickými schémata zvyšujícími

přehlednost a názornost vazeb.

- (154) Doplnit specifikaci subjektů podílejících se na výběru projektů a stanovit závazné lhůty pro výběr projektů.
- (155) Konkretizovat obecnou dikci "Metodiky finančních toků a finanční kontroly" na specifické podmínky realizace ROP v podmínkách NUTS II Severozápad.
- (156) Doplnit pasáž, která bude specifikovat způsob komplexního systému práce s lidským potenciálem, podílejícím se na implementaci programu, ve vztahu ke vzdělávání a motivaci.
- (157) Dopracovat část týkající se zabezpečení propagace a publicity programu.
- (158) Pokusit se o provázání jednotlivých subkapitol tak, aby vytvořily konzistentní celek podávající komplexní informaci o realizaci programu.

5. Závěr

Ačkoliv hodnotitel vnesl k této verzi značné množství připomínek, komentářů a doporučení, musí konstatovat, že oproti minulé verzi, tj. verzi z 21. 11. 2006, doznala tato aktuální verze **významného kvalitativního pokroku**.

Vzhledem k tomu, že k dnešnímu dni ještě stále nebylo ukončeno vyjednávání s EK o základním programovém dokumentu pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU - Národním strategickém referenčním rámci, vzniká zde dostatečný prostor pro další dopracování ROP NUTS II Severozápad, a to jak ve vztahu k připomínkám EK, tak k výše formulovaným doporučením ex-ante hodnotitele.